

KAAKKURI

KAAKKOIS-SUOMEN TAIDEMUSEOIDEN TIEDOTUSLEHTI 2011

Imatran taidemuseo
täyttää 60 vuotta, **sivu 3**

Taiteen Vuoksi – Saimaa
kuvataiteessa, **sivu 6**

Ars 11 Kouvolan
taidemuosossa, **sivu 9**

Iukijalle

Museon muisti

Monelle on varmasti tuttu tunne, kun tietää tietävänsä, mutta muisti ei vain toimi. On kammottavaa, kun sisäinen järjestelmä ei toimikaan sillä tavalla kuin haluaisi. Kokemuksen tai oppimisen tuomaa tietoa ei voikaan tarvittaessa käyttää, sillä langat ovat niin sanotusti hukassa. Onneksi nämä muistinmenetykset häviävät usein yhtä äkillisesti kuin tulevatkin, eikä pääkopan kovalevy vielä toistaiseksi ole sanonut lopullisesti sopimusta irti.

Mutta työelämää on uhkaamassa melkoinen muistinmenetykset, kun suuri osa työntekijöistä jää lähivuosina eläkkeelle. Erityisen vakava ilmiö on laitoksissa, joiden tehtävänä on ylläpitää koko yhteiskunnan muistia. Tunne tulee siis tutuksi myös monelle museotyöntekijälle tulevaisuudessa. Kun tietää, että tieto on olemassa omassa organisaatiossa, mutta siitä ei saa kiinni. Museot ovat täynnä tietoa, mutta kirjoitetun ja tallennetun tiedon lisäksi valtava tietovaranto on ohjelmoitu meihin ihmisiin. Muistia ylläpitävät työntekijät vievät hiljaisen tiedon mukanaan, mikäli sitä ei ehditä tai osata siirtää seuraavalle sukupolvelle.

Aika on siksi otollinen perinteenkeruuseen ja historiankirjoitukselle. Suomen museohistoria ilmestyi viime vuonna ja siihen liittyvää tietokantaa päivitetään edelleen. On hyvä tehdä välitilinpäätöksiä, jotta tiedetään mistä tul-

laan ja missä tällä hetkellä ollaan.

Juhlavuodet herkistävät usein muistelemaan menneitä. Ne ovat myös hyviä paikkoja vahvistaa yhteistä muistia. Tässä Kaakkurin numerossa kerrotaan 60-vuotiaan Imatran taidemuseon vaiheista. Suomen yhdenentoista taidemuseon perustaminen Imatralle vuonna 1951 oli merkittävä asia koko Etelä-Karjalan alueelle. Imatran taidemuseon kohteet olivat myös huomattavat sen ajan oloissa.

Meillä Lappeenrannassa vietettiin museon 100-vuotisjuhla viime vuonna. Taidemuseo on toiminut Kaakkois-Suomen aluetaidemuseona siitä neljänneksen, 25 vuotta. Juhlavuoden kunniaksi museo toimitti julkaisun, joka avaa näkymiä kaupungin museotoiminnan monipuolisiin vaiheisiin. Kehitys on ollut varmasti hyvin samantapaista monissa muissakin museoissa. Toiminta alkoi pienestä savutupamuseosta, kasvu oli nopeaa 1900-luvun viimeisinä vuosikymmeninä ja tehtävät lisääntyivät. Vapaasta kansalaistoiminnasta alkunsa saanut museo muuttui ajan mittaan ammatilliseksi alueellista työtä tekeväksi museo-organisaatioksi. Kehityksen vauhti oli kova, kunnes lama pudotti maan pinnalle ja pakotti etsimään ulkopuolisia rahoituslähteitä. Uudella vuosituhannella museoiden tehtävät ovat

muuttuneet yhä monimuotoisemmiksi. Asiakkaiden odotukset ja tarpeet ovat myös kasvaneet yhteiskunnan muutoksen myötä.

Museoiden on tultava tulevaisuudessa yhä lähemmäs paikallisia ihmisiä. Niiden on otettava oma paikkansa ihmisten keskellä, aktiivisessa toiminnassa. Näin ne saavat jalansijaa yhteisössään ja pystyvät todella vaikuttamaan ruohonjuuritasolla. Meillä Lappeenrannassa kynnys on ryhdytty purkamaan yleisötyön, museopedagogian avulla. Taidemuseoon tuleminen, tiedon ja elämyksen saaminen pyritään tekemään asiakkaille mahdollisimman helpoksi. Asiakkaille räätälöidään kohdennettuja palveluja - riemukkaat taidemuseon vauvatyöpajat ovat jo vakiintuneita uuden asiakastyön muotoja, nyt toimintoja kohdennetaan myös koululaisille ja vanhuksille. Työpajoissa yhdistetään kuvataidetta ja musiikkia, katsomista, kokemista ja tekemistä.

Taide herättää aina tunteita. Parhaimmillaan se auttaa myös ymmärtämään menneisyyttä, nykyisyyttä ja tulevaisuutta ja vahvistaa tätä kautta elämänhallintaa. Taide muistuttaa meitä, kuinka tärkeää on muistaa.

Päivi M. Partanen

vs.museotoimenjohtaja
paivi.partanen@lappeenranta.fi

VASTAAVAT TOIMITTAJAT:

Päätoimittaja
Marjatta Räsänen
amanuenssi
Etelä-Karjalan taidemuseo-
Kaakkois-Suomen aluetaidemuseo
PL 239, 53101 Lappeenranta
P. 040-563 7618
marjatta.rasanen@lappeenranta.fi

Eero Laajo
museonjohtaja
Imatran taidemuseo
Virastokatu 1, 55100 Imatra
P. 020 617 6702, 040-530 5543
eero.laajo@imatra.fi

Johanna Vuolasto
museonjohtaja
Kouvola taidemuseo
PL 85, 451101 Kouvola
P. 020615 8332, 040-513 8323
johanna.vuolasto@kouvola.fi

Mirkka Kallio
kuvataidesihtööri
Kotkan kulttuuriasiainkeskus
Keskuskatu 33, 48100 Kotka
P. (05) 234 4704, 040-530 7858
mirkka.kallio@kotka.fi

MUUT KIRJOITTAJAT

Tiiu Anttinen
kuvanveistäjä
Ruokolahti

Anne Eriksson
kulttuuritoimenjohtaja
Kouvola

Markku Hirvelä
kuvanveistäjä
Kotka

Anna-Kaarina Kippola
amanuenssi
Kouvola taidemuseo

Irma Laukkanen
kuvanveistäjä
Kotka

Santtu Määttä
tuottaja, Raakaldea Oy
Imatra

Päivi Partanen
vs. museotoimenjohtaja
Lappeenrannan museotoimi

Leena Rätty
intendentti
Etelä-Karjalan taidemuseo
Lappeenranta

Pirkko Siitari
Kiasman johtaja
Helsinki

Mona Taipale
amanuenssi
Etelä-Karjalan taidemuseo
Lappeenranta

Jaana Vuorio-Palmumaa
kulttuurituottaja
Kouvola

Kannen kuva:
Unto Pusa, Katukuva, 1949, öljyväri, 81x64 cm,
Imatran taideyhdistyksen kokoelma
Pieni kuva:
Tuomas von Boehm, Sisäkuva, 1975,
öljyväri, 75x100 cm, Imatran kaupungin
kokoelma

Taitto ja paino:
Art-Print Oy, Helsinki
ISSN 1459-1766

Human|Culture:

Interaktiivisen taiteen teemavuosi

Human|Culture on koko vuoden 2010 kestänyt interaktiivisten taiteiden teemavuosi, jonka tarkoituksena on ollut tuoda interaktiivisia taiteita tutuksi Etelä-Karjalassa. Olemme tuoneet monia valtakunnallisesti tunnettuja tekijöitä eri taiteen alueilta esiintymään Etelä-Karjalan lukuisiin julkisiin tiloihin. Ajatuksenamme on ollut tuoda taide sinne missä ihmisetkin ovat ja päästä mahdollisimman usein suoraan iholle, kosketuksiin satunnaisen ihmisten kanssa. Näin olemme voineet vaikuttaa paitsi katukuvaan, myös sellaisten ihmisten arkeen, jotka eivät ole taidemuseoiden ja gallerioiden vakioasiakkaita.

Teoksia on ollut esillä niin kaupoissa, kirjastossa, kadulla, kuin muiden tapahtumien yhteydessä. Sekä tietenkin joitain teoksia on ollut sijoitettuna teemavuoden omaan galleriaan Imatralla (Galleria Human|Culture). Ainoana yhteisenä tekijänä teosten välillä on ollut suora ja välitön interaktiivisuus osallistujan ja teoksen välillä. Esitysluontoisissa teoksissa tämä on tarkoittanut yleisön mukana oloa teoksessa, kun taas installaatioissa se on tarkoittanut installaation muuttumista kävijöiden toimesta. Tuo muuttuvuus ja osallistujan valta teoksen kokemiseen ovat olleet paitsi avainasemassa teosten valinnassa, myös tärkeimpiä tekijöitä sen suhteen,

miten teokset on otettu vastaan. Monesti ihmiset ovat hämillään, kun teokseen oletetaan osallistuttavan, toisaalta monet ovat olleet innoissaan saadessaan vaikuttaa, leikkiä ja kokea teosten välityksellä. Lyhyesti voidaan todeta tämän olleen kokemusten vuosi, jonka aikana paitsi lukuisat osallistujat, myös tekijät ja tuottajat ovat saaneet kokea taiteen monipuolisen kirjon vuorovaikutteisuuden lasien läpi.

"Human|Culture: Interaktiivisten taiteiden teemavuosi" on Raakaldea Oy:n, Imatran Seudun Kehitysyhtiön ja Etelä-Karjalan Liiton yhteishanke. Mukana hankkeessa, tai joissain sen teoksissa, ovat olleet myös Nuku ry, Imatran kaupunki, Imitsi ry, Kontufolk festivaali ja lukuisat taiteilijat maakunnasta ja muualta."

Santtu Määttä

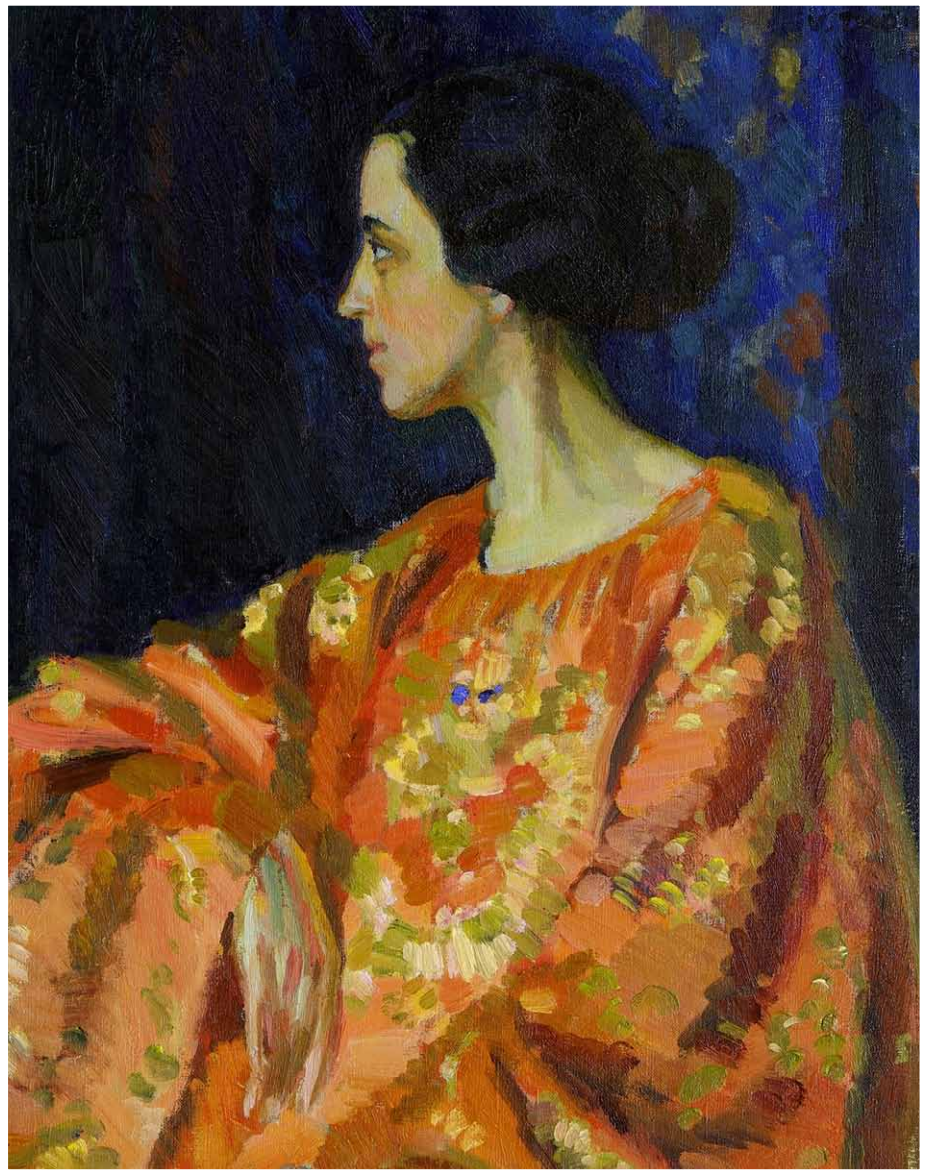

Brainwave music lab, Marko Alastalo, Maija Mustonen ja Jenni Kaariainen:
Teos tapahtui Human|Culturen galleriatilassa 22.2-27.2. Brainwave music lab oli yhden hengen kerrallaan mukaan ottava teos, joka kesti noin 1 tunnin per osallistuja. Ideana oli mitata osallistujan aivosähkökäyrää ja tietokoneen ohjelmoidun koneiston kautta luoda musiikkia. Musiikin syntyyn ja laatuun vaikuttivat erilaiset ärsykkeet, joita tuotettiin mm. kosketuksen, makujen, hajujen, visuaalisten ärsykkeiden ja tanssin kautta. Teos keräsi osallistujia hyvin, loppua kohti jouduttiin jopa käännettämään halukkaita pois.

Ukkosen jumala, Simo Rouhiainen: Teos sijoitettiin Human|Culturen galleriaan 2.7-23.7 väliselle ajalle. Ukkosen jumala oli interaktiivinen multimediainstallaatio, jossa kokija sai tietokonejärjestelmään kytketyn midinäppäimistön kautta soittaa ukkosta.

IMATRAN taidemuseo 60 vuotta

Imatran taidemuseon kokoelma sisältää Imatran kaupungin ja Imatran taideyhdistyksen omistamia teoksia, joita on yhteensä noin 1500. Tärkeimmät osakokoelmat ovat Imatran kaupungin kokoelma, Imatran taideyhdistyksen kokoelma, Sihtolan Imatra-kokoelma ja Sinikka Kurkisen kokoelma.

Verner Thomé, Martha Neiglick-Platonoffin muotokuva, 1923, öljyväri, 70x58 cm, Sihtolan Imatra-kokoelma

Museon näyttely- ja taidevalistustoiminta keskittyy suomalaiseseen, etenkin kaakkoissuomalaiseen kuvataiteeseen. Vuosittain järjestetään kokoelmateosten näyttelyjä ja noin kymmenen vaihtuvaa näyttelyä sekä esitelmiä kuvataiteesta ja arkkitehtuurista

Taidemuseo syntyi Jalo Sihtolan ansiosta

Imatralaisen kuvataideharrastuksen syntymiselle muodostui lähes ratkaisevan tärkeäksi insinööri **Jalo Sihtolan** (1882-1969) työpanos. Tosin hänenkin vaikutuksensa olisi jäänyt vähäisemmäksi ilman sodanjälkeisen ajan taloudellista ja henkistä nousukautta. Huomattavana taiteenkerääjänä hänen puheenjohtajuutensa 1945 perustetussa Ylä-Vuoksen Taideyhdistyksessä (nykyisin Imatran taideyhdistys) oli itsensänselvyys.

Myös Imatran kauppala oli kehityksessä mukana. Vuonna 1951 päätettiin rakennuttaa Vuoksenniskan kansakoulun ullakkotilat näyttelytilaksi. Esikuvana pidettiin Lahden taidemuseota.

Suomen yhdenmintoista taidemuseon avajaiset pidettiin 25.11.1951. Tulos oli Jalo Sihtolan ja ripustuksen toteuttaneen taidemaalari **Uuno Alangon** mielestä tyydyttävä, tosin vain väliaikaisena ratkaisuna. Imatran kauppala luovutti museon taideyhdistyksen hoidettavaksi.

Imatran taidemuseon kokoelmat olivat vuoden 1951 oloissa huomattavat. Helsingin, Turun ja Tampereen ulkopuolella oli julkisia, yleisölle aukiolevia, taidekokoelmia vain Vaasassa, Mäntässä, Lahdessa ja Imatralla.

Imatran kokoelman ytimen muodostivat Ateneumin taidemuseon ja Jalo Sihtolan talletukset sekä Jalo Sihtolan lahjoittamat teokset. Avaamishetkellä museossa

oli yli 130 teosta. Kokoelma antoi melko kattavan kuvan suomalaisen maalaustaitteen vaiheista.

1950-luvun kokoelmahankinnat

Imatran taidemuseon kokoelmiin hankittiin 50-luvulla 46 maalausta ja 43 piirustusta tai grafiikan vedosta. Veistoksia hankittiin 6 kappaletta.

50-luvun hankinnoilla pyrittiin täydentämään niitä teoskokonaisuuksia, jotka olivat esillä museon avaamishetkellä. Hankinnat keskittyivät valtakunnalliseen taiteeseen. Paikallista ja alueellista tarjontaa ei liiemmästi ollut.

Imatran taideyhdistys ja Imatran kauppala ostivat teoksia mm. **Wäinö Aaltoselta**, **Eva Cederströmltä**, **Helge Dahlmanilta**, **Sven Grönvallilta**, **Tyko Salliselta**, **Sulho Sipilältä**, **Gösta Diehliltä**, **Unto Koistiselta**, **Helmi Kuuselta**, **Olli Miettiseltä**, **Mikko Oinoselta**, **Unto Pusalta** ja **Sam Vannilta**.

Suurin yksittäinen hankinta oli kauppalan 1956 tekemä kolmenkymmenen teoksen osto Jalo Sihtolan kokoelmasta. Hankintaan sisältyi teoksia mm. **A. W. Finchiltä**, **Väinö Kamppurilta**,

Eero Nelimarkalta, **Otto Mäkilältä**, **Magnus Enckelliiltä**, **Ester Heleniukselta** ja **Yrjö Ollilalta**. Kyseiset teokset kuuluivat taidemuseossa sijoitettuna olleeseen Sihtolan talletuskokoelmaan.

Informalismin aika

Monien aikalaisten oli vaikeaa nähdä jatkuvuutta 50- ja 60-lukujen välillä. Informalismi koettiin perinteen tuhoutumisena ja täysin uuden taiteen alkuna. Imatran taidemuseon intendenttinä toiminut **Olavi Valavuori** puhui nihilistisestä äärimmäisyysilmiöstä. Jalo Sihtolan mukaan informalismi oli pian ohitettu välivaihe.

Yksi uuden suuntauksen tärkeimmistä tapahtumista oli Helsingissä järjestetty Ars 61 -näyttely. Imatran taideyhdistyksen harkitsi jonkin espanjalaisen teoksen ostoa museokokoelmaan liitettäväksi. Hanke kuitenkin raukesi hintojen kalleuden vuoksi.

Informalistisen taiteen edustus on jäänyt vähäiseksi Imatran taidemuseon kokoelmassa. Tyypillinen informalistinen maalaus on **Erkki Heikkilältä**. Monissa **Sinikka Kurkisen** 60-luvun teoksissa on myös informalistinen sävynsä.

Taide ja yhteiskunta

Yhteiskunnallinen radikalismi tuli Suomen taiteeseen 1960-luvun lopulla. Maltillisessa muodossa ihanteet näkyivät realistisen ilmaisun suosimisena informalismin

Otto Mäkilä, Omega II, 1947, öljyväri, 48x39 cm, Sihtolan Imatra-kokoelma

Sam Vanni, *Café Royal*, 1957, öljyväri, 72x131, Imatran taideyhdistyksen kokoelma

ja konkretismin sijasta. Ajan henki näkyi niinkin myöhään kuin 80-luvulla. Hauska yksityiskohta on Imatran taideyhdistyksen historiikissa 1985. Väliotsikko lainausmerkkeineen kaikkineen on kuin iskulause:

”Taide on rauhan ensimmäinen ase”.

70-luvulla taide pyrittiin taiteilijakunnan toimesta liittämään osaksi yhteiskunnallista uudistusliikettä. Tänä aikana alkoi myös valtiovalta entistä enemmän säädellä ja oh-

jailla suomalaisen taiteen kenttää.

Vuonna 1968 oli astunut voimaan laki taiteen edistämisestä. Perustettiin valtion ja läänien taidetoimikunnat. Taiteen edistämiseen suunnattuja apurahoja lisättiin voimakkaasti. 70-luvulla aloittivat työnsä ensimmäiset läänintaiteilijat ja aluetaidemuseojärjestelmää ryhdyttiin kokeilemaan. 1980 valmistui kulttuuritoimintalaki, jolla kunnallinen kulttuuritoiminta organisoitiin koko maassa.

Imatran taidemuseon toiminta oli 70-luvulta alkaen saanut yhä enemmän alueellista painotusta. Tämä painotus näkyi selvästi sekä museon kokoelmahankinnoissa että näyttelyohjelmistossa. Taidemuseo järjesti alueellisen toiminnan hengessä mm. grafiikan kiertonäyttelyn omista kokoelmistaan vuonna 1978.

Imatran taidemuseon toimintaa leimasi koko 70-luvun lopun ja 80-luvun alun pyrkimys saavuttaa nimitys alueelliseksi taidemuseoksi. Tämä tavoite, joka jäi toteutumatta, muokkasi yhdessä valtiovalan muiden ohjauspyrkimysten kanssa Imatran taidemuseon toimintaa.

Museon hallinto

Taidemuseo oli Imatran taideyhdistyksen (entinen Ylä-Vuoksen Taideyhdistys) hallinnassa museon perustamisesta 1951 alkaen vuoden 1976 loppuun saakka. Vuodesta 1977 alkaen Imatran taidemuseo on ollut kunnallinen kulttuurilaitos.

Intendentteinä toimivat 1950-luvulla taidemaalarit Olavi Valavuori ja Helmi Kuusi. 60-luvulla museonhoitajina työskentelivät taidemaalarit Sinikka Kurkinen ja Eeva Vesterinen. 70-luvun alkupuolella museonhoitajana toimi taidemaalari graafikko Raija

Rantanen ja hänen jälkeensä Eila Lehtonen. Kunnallistamisen jälkeen perustettiin museonjohtajan toimi 1981 ja amanuenssin toimi 1984. Taidemuseon vetäjinä ovat kunnallistamisen jälkeen olleet Lasse Ojonen, Soila Kaipainen ja Eero Laajo.

Imatralaisen taide-elämän keskeinen vaikuttaja oli lukuisia eri luottamustehtäviä hoitanut Tauno Iso-Aho (1922-1999). Vuodesta 1960 alkaen vuoteen 1985 saakka hän oli puheenjohtajana ja vahvana vaikuttajana kaikissa imatralaisen kuvataidehallinnon ja -harrastuksen keskeisissä tehtävissä. Tauno Iso-Aho on toimi myös valtakunnallisissa taidehallinnon luottamustehtävissä. Hänen aktiivisen toimintansa aika oli sekä Imatralla että koko Suomessa taidehallinnon lujittumisen aikaa.

Alueellinen painotus

Imatran taidemuseon toiminta on kuudenkymmenen vuoden aikana muuttunut sekä kokoelmahankintojen että näyttelytoiminnan osalta. Syitä muutoksille voi hakea paitsi hallinnollisista järjestelyistä myös toimintalinjoista päättäneiden henkilöiden arvostuksista. Valtakunnallisen taide-elämän laajennettua myös Itä-Suomeen ja Imatralla syntyi paikallisia taideyhdistyksiä, taidelaitoksia ja aikaisempaa parempia mahdollisuuksia kuvataiteilijoiden ammatilliselle toimeentulolle.

Taiteilijakunnan kasvaessa ja yhteiskunnallisten olojen muuttuessa Imatran taidemuseo on keskittynyt alueellisesti läheiseen kuvataiteeseen. Vaihtuvien näyttelyjen määrä on kasvanut jatkuvasti. Paikallisten ja alueellisten näyttelyjen määrä on kasvanut muita näyttelyjä voimakkaammin.

Kokoelmiin on vuosittain liitetty yhä enemmän teoksia. Hankinnat ovat 50-luvun jälkeen keskittyneet alueellisesti läheiseen kuvataiteeseen.

Taidekoulu ja taiteilijakunta

Moni imatralainen sai alkusysäyksen kuvataiteilijan uralle Imatran taideyhdistyksen 1953 perustamasta piirustuskoulusta.

Taideyhdistyksen kesäkursseilla 1940-50-luvuilla opettivat mm. Uuno Alanen, Eva Cederström ja Unto Pusa. Kuvataidekoulussa opettivat 1950-70-luvuilla mm. Olavi Valavuori, Olli Miettinen, Helmi Kuusi, Esko Tirronen, Sinikka Kurkinen, Eeva Vesterinen ja Raija Rantanen.

Moni kuvataiteilija hankki ammattikoulutuksen Helsingissä tai Lahdessa kunnes taideyhdistyksen ylläpitämä koulu muuttui keskiasteen ammatilliseksi kouluksi. Koulu toimii nykyisin osana Saimaan ammattikorkeakoulua. Kuvataiteen koulutusohjelma tarjoaa nykyään monipuoliset valmiudet ammatin harjoittamiselle.

Valtakunnallisiin ammatillisiin järjestöihin kuuluvia kuvataiteilijoita on Etelä-Karjalan alueella jo useita. Tunnetuimpia Imatralla työskenteleviä kuvataiteilijoita ovat Sinikka Kurkinen ja Annu Vertanen. Imatran ja Lappeenrannan alueella toimii Etelä-Karjalan taiteilijaseura, jonka jäsenet ovat ammattilaisia. Kuvataiteilijoiden lukumäärä Imatran alueella on kasvanut voimakkaasti 80-luvulta alkaen.

Yhteiskunnan ylläpitämä aikaisempaa laajempi koulutusjärjestelmä on tehnyt

Tuomas von Boehm, *Rakennuksia Fuengirolassa*, 1959, öljyväri, 40x30 cm, Sihtolan Imatra-kokoelma

Tuomas von Boehm, Sisäkuva, 1975, öljyväri, 75x100 cm, Imatran kaupungin kokoelma

mahdolliseksi taiteilijakunnan määrällisen kasvun. Taiteilijoiden toimintaedellytykset ovat silti niukat. Vain harvalla alueen kuvataiteilijalla on mahdollisuus paneutua täysipainoisesti omaehtoiseen luovaan työhön.

Uudet toimitilat vihdoinkin 1998

Taloudellisella lamakaudella, 1990-luvun alussa, oli vaikutuksensa myös Imatran taidemuseon toimintaan. Museotyötä tehtiin niukkojen resurssien varassa. Silti tapahtui sellaista, josta ei vuosikymmeniin oltu uskallettu edes unelmoida.

Kun Imatran kaupunki täytti 50-vuotta 1998, rakensi kaupunki museolle uudet toimitilat kulttuurikeskukseen. Tila saatiin pääkirjastolta, jonka toimintoja järjesteltiin uudelleen. Suunnittelutyön teki arkkitehti Arto Sipinen.

Arto Sipisen suunnittelema kulttuurikeskus oli alun perin valmistunut 1986. Vuoden 1998 valmistuneessa taidemuseon suunnittelussa oli Arto Sipisen lisäksi arkkitehti Ari Sipinen. Museo sai käyttöönsä ajanmukaiset tilat. Museon pinta-ala oli noin 800 m², josta näyttelytilaa vajaat 600 m².

Uusien tilojen ensimmäinen näyttely esitelti Jyväskylän taidemuseoon sijoitetun Ester ja Jalo Sihtolan taidesäätiön kokoelmaa teoksia.

Lahjoitukset Ester ja Jalo Sihtolan taidesäätiöltä sekä Sinikka Kurkiselta

Ester ja Jalo Sihtolan taidesäätiö päätti 2001 jakaa Jyväskylään sijoitetun kokoelmansa kolmeen osaan. Säätiö lahjoitti kokoelman Valtion taidemuseolle, Jyväskylän taidemuseolle ja Imatran taidemuseolle. Lisäksi säätiö ja sen lähipiiriin kuuluneet yksityishenkilöt tekivät täydentäviä lahjoituksia Imatran taidemuseolle mm. 2002, 2003 ja 2004.

Taidemuseossa ennestään olleista Jalo Sihtolalta peräisin olleista teoksista sekä Ester ja Jalo Sihtolan taidesäätiön lahjoituksista muodostettiin Sihtolan Imatra-kokoelma. Se on valtakunnallisesti merkittävä kokoel-

ma, joka sisältää 1900-luvun modernistista taidetta Suomesta, Ruotsista, Ranskasta ja Italiasta, yhteensä noin 400 taideteosta.

Kokoelmassa on teoksia mm. Akseli Gallen-Kallelalta ja Hugo Simbergiltä sekä seuraavilta 1900-luvun alkupuolen tekijöiltä: Magnus Enckell, Verner Thomé, A. W. Finch, Yrjö Ollila, Mikko Oinonen, Tyko Sallinen, Juho Mäkelä, Väinö Kamppuri ja Uuno Alanko. Mukana ovat myös 50-lukuun liittyvät Otto Mäkilä, Tapani Raittila, Helge Dahlman, Anitra Lucander, Ina Colliander, Aimo Kanerva, Per Stenius, Unto Koistinen ja Sam Vanni.

Modernismin vuosikymmenenä tunnetun 1950-luvun kokonaisuus kasvoi hyvin kattavalla Tuomas von Boehmin (1916-2000) teosten ryhmällä. Hänen suhteensa Imatran seutuun oli muillakin tavoilla kiinteä. Tuomas von Boehm avioitui Ester ja Jalo Sihtolan tyttären Kirsti Sihtolan kanssa. Kesänsä Tuomas von Boehm vietti Joutse non edustalla olevassa kesäasunnossaan.

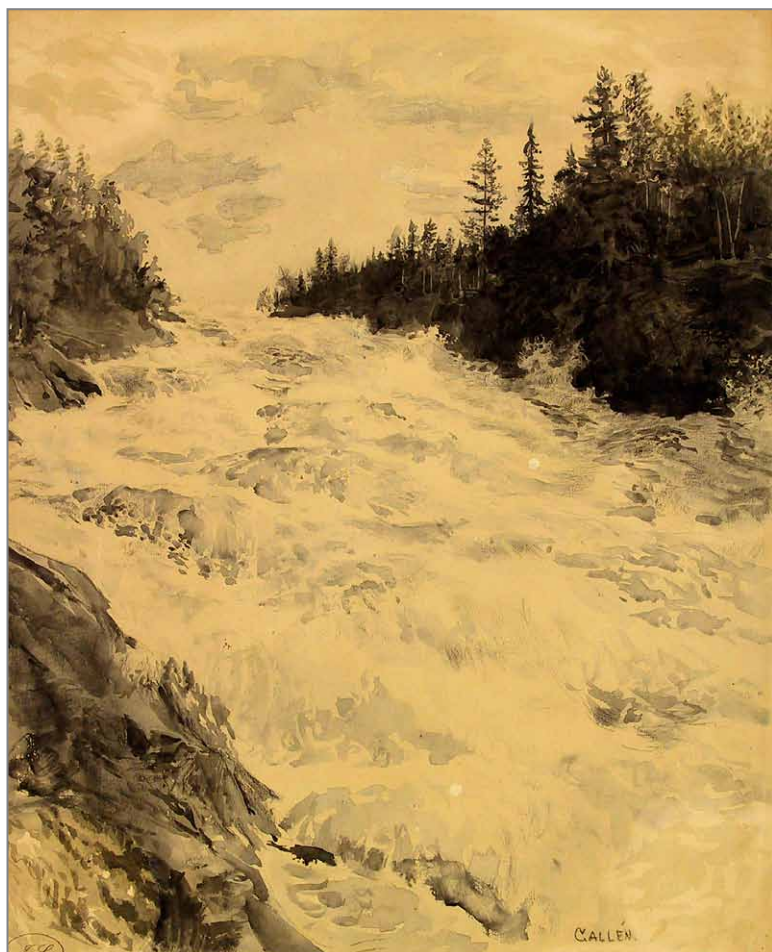
Kytöksensä Imatraan ovat myös Tuomas von Boehm tilaustyönä maalaamat suurikokoiset teokset. Imatrankoskella olleeseen "Väärätaloon", Osuusliike Imatran ravintolaan, valmistui "Kesäpäivä hiekkarannalla" 1947 ja Paperharjuntien neuvolaan "Lapsia" 1952.

Ester ja Jalo Sihtolan taidesäätiö lahjoitti Imatralle myös ulkomaista taidetta. Edustettuina ovat J. B. Jongkind, Auguste Renoir, Marc Chagall, Pablo Picasso, Fernand Léger, Massimo Campigli, Jules Cavailles, Roland Oudot, Jean Deyrolle, Georges Dayez, Marcel Mouly, Henri de Waroquier ja Albin Amelin.

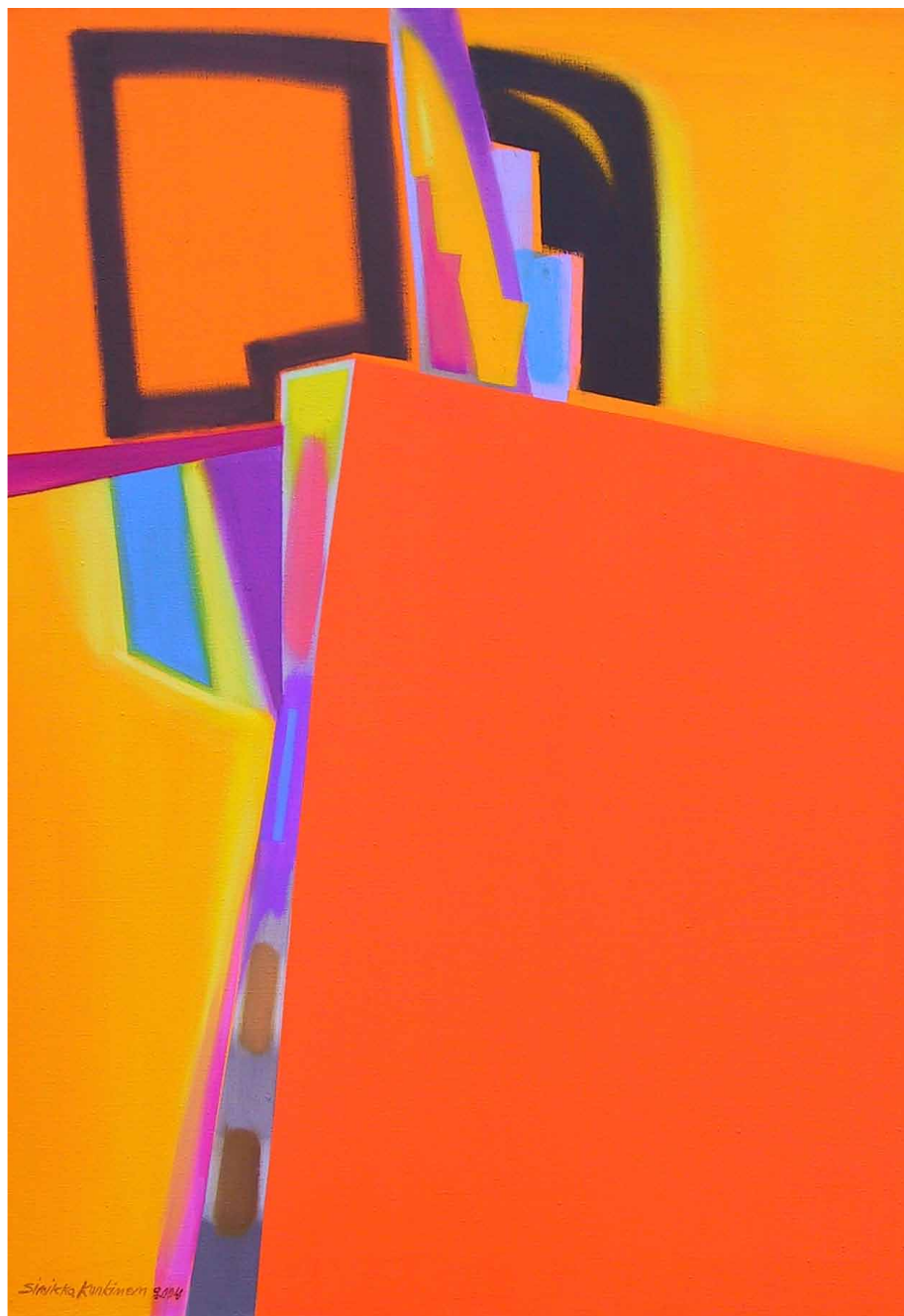
Sinikka Kurkinen lahjoitti 2008 taidemuseolle 64 teosta. Lahjoitus sisälsi 42 Sinikka Kurkisen maalaamaa öljyväriteosta, 5 grafiikan vedosta ja ryhmän taiteilijaystävien teoksia. Taidemuseon kokoelmassa on nykyään kattava Sinikka Kurkisen teosten valikoima.

Museon kokoelmaan kuuluu myös pieni ryhmä japanilaisia puupiirroksia 1800-luvun alusta, tekijöinä Eisen, Kunisada, Utawaga Kuniyoshi ja Yoshiiku.

Eero Laajo

Akseli Gallen-Kallala, Imatra, 1893, vesiväri, 45x35 cm, Sihtolan Imatra-kokoelma

Sinikka Kurkinen, Erään opettajan muistoksi, 2004, öljyväri, 100x73 cm, Imatran kaupungin kokoelma

Taiteen Vuoksi

– Saimaa kuvataiteessa

Hjalmar Munsterhjelm, *Aikainen aamu Saimaan rannalla, 1880-90*

Vuoksen vesistö Pieliseltä ja Kallavedeltä Suur-Saimaaseen on inspiroinut taiteilijoita aina. Etelä-Karjalan taidemuseon laaja kesänäyttely esittelee taiteilijoita ja heidän teoksiaan vesistön varrelta. Näyttelyssä virtaa paitsi vesi myös aika. Mukana on teoksia 1800-luvulta tähän päivään.

Laaja näyttely toteutetaan yhteistyössä Mikkelin ja Kuopion taidemuseoiden kanssa. Näyttelyssä on kiertävä perusosa, joka on koottu pääasiassa mukana olevien museoiden kokoelmista. Jokainen museo rakentaa perusosan ympärille oman näyttelykokonaisuutensa. Näyttelyyn liittyy myös yhteinen, Suomen Taideyhdistyksen rahoittama julkaisu, jota näyttelyssä esillä olevat teokset kuvittavat. Kuvataidepainotteisessa julkaisussa on myös kaksi artikkelia, amanuenssi Riitta Ojanperä Ateneumin tai-

demuseosta kirjoittaa Vuoksen vesistöstä kuvataiteessa ja kirjailija Hannu Raittila tarkastelee vesistöä laajemmasta kulttuurisesta näkökulmasta.

Lappeenrannan näyttelyssä korostuu luonnollisesti Saimaa. Maisema aukeaa kaupunginlahdelta, jonka muuttuvaa profiilia ovat kuvanneet eri aikoina Kerpel Lipot (1853), Elias Muukka (1879) ja Tuomas von Boehm (1950-l). Von Boehm oli modernis- ti, joka maalasi ystäviensä Tapani Raittilan ja Helge Dahlmanin kanssa Saimaan ran-

noilla 1900-luvun puolivälissä. Kolmikolta on näyttelyssä useita teoksia. Laineiden välistä hahmottuu Saimaan kulttuurinen, taloudellinen ja matkailullinen historia. Mukana on mm. Unto Pusan *Saimaan kanava* vuodelta 1968, jolloin kanava avattiin liikenteelle.

Saimaa-maisemien lisäksi näyttelyssä on teoksia vesistön latvoilta. Näistä esimerkkinä Johan Tuhkasen *Näköala Puijolta* (1909) ja Eero Järnefeltin *Maisema Koliilta* (1930). Esillä on myös Ferdinand von Wrightin lintuaiheita 1800-luvun lopulta ja Matti Karpasen vesilintuja 1930-luvulta. Ellen Thesleffin ja Hugo Simbergin järvimaisemat sykkähdytävät.

Kesäinen järvimaisema on näyttelyssä kauneimmillaan!

Mona Taipale

Kristiina Uusitalo, *Juhannus, 1995*

Lappeenrannan museotoimen asiakasraati

Saavutettavuuskartoitus: mummo ja tyttö

Lappeenrannan museoissa on mietitty uudenlaisia keinoja toteuttaa museoiden yhteiskunnallista palvelutehtävää ja lisätä vuorovaikutusta asiakkaiden kanssa.

Kuinka tavoittaa asiakkaat, kuulla ja kuunnella heitä, tietää, millaisia kiinnostuksen kohteita, tarpeita ja toivomuksia heillä on? Yksi vastaus kysymykseen on asiakasraati.

Lappeenrannan museotoimen asiakasraati aloitti toimintansa syksyllä 2009. Tätä ennen museoissa oli toteutettu vuoden 2008 tuottavuussuunnitelmaan kirjattu saavutettavuuskartoitus. Kartoituksessa erilaisista asiakasryhmistä koottu testiryhmä arvioi museotoimen alaisten museoiden saavutettavuutta osa-alueittain. Testiryhmä oli koottu yhteistyössä kaupungin vanhus- ja vammaisneuvostojen, nuorisovaltuuston ja monikulttuurinen palvelukeskus Momen- tin kanssa. Lisäksi mukana oli museoiden palautelomakkeissa kiinnostuneiksi ilmoittautuneita asiakkaita. Ryhmän nuorin henkilö oli 15- ja vanhin 91-vuotias. Saavutettavuutta arvioitiin esteettömän ympäristön, aistien, kulttuurisen, tiedollisen ja tiedotus- sellisen sekä taloudellisen saavutettavuuden näkökulmasta.

Saavutettavuuskartoituksen pohjalta perustettiin varsinainen n. 15-henkinen asiakasraati. Osa testiryhmäläisistä halusi jäädä mukaan pysyvään, laajemman toimenkuvan omaavaan raatiin. Raati koostuu eri yhteistyötahojen eri-ikäisistä edustajista. Raadin tehtävänä on auttaa museota ymmärtämään ja kohtaamaan ympäristöstä nousevat haasteet kuten asiakkaiden muuttuvat toiveet ja odotukset. Raatilaisten kautta tavoitetaan uusia asiakkaita, erilaisia ihmisryhmiä ja verkostoja. Tätä kautta museon vaikuttavuus kasvaa. Raati on myös mukana kehittämässä ja kriittisesti arvioimassa museon käytännön toimintoja kuten museokasvatusta ja tiedotusta. Raa-

din kautta peilataan lisäksi yhtä museon tärkeistä tavoitteista, korkeaa asiakastyytyväisyyttä ja miten se saavutetaan.

Ensimmäisen toimintavuotensa aikana raati on käynyt vuoropuhelua siitä, missä maailmassa mennään, mitä tarkoittaa elää ja olla tässä ja nyt ja mitä sellaista museot voivat tarjota, joka poikkeaa muusta, kilpaillevasta vapaa-ajan tarjonnasta. Uskomme, että yhdistämällä museon asiantuntijuuden asiakkaiden taitoihin ja kokemusmaailmaan, löydämme uudenlaisia tekemisen tapoja museoiden toimintaan. Vuonna 2011 kehitetään erityisesti museomummo ja -vaaritoimintaa.

Asiakasraati kokoontuu 4 kertaa vuodessa. Kausi kestää kaksi vuotta ja peräkkäisiä kausia voi olla korkeintaan kaksi. Ihmiset vaihtuvat ja ideat uudistuvat. Vuoden 2011 aikana alkaa vuodelle 2012 suunnitellun monitaiteisen ja -aistisen pedagogisen näyttelyn suunnittelu, jonka työryhmässä osa raatilaista on mukana – myös toteuttajina. Raati on myös mukana museotoimen palvelustrategian suunnittelussa.

Asiakasraati on museon asiakastyön kehittämisen väline. Raati auttaa museota toteuttamaan visiotaan, jonka mukaan museo on rohkea, utelias ja ihmisläheinen, tärkeä vaikuttaja ja kasvattaja sekä hyvän mielen levittäjä.

Mona Taipale

Asiakasraadin kokous Etelä-Karjalan museolla

Aluetaidemuseotoimintaa Kaakkois-Suomessa jo 25 vuotta

Anjalankosken
kaupungin
kokoelmanäyttelystä
1992

Pieni historiakatsaus

Kaakkois-Suomi tai entinen Kymen lääni sai aluetaidemuseon viimeisimpien joukossa ennen valtakunnallisen aluetaidemuseoverkoston valmistumista 1980-1990-luvulla. Museovirasto oli tehnyt päätöksen, että Kymen läänin aluetaidemuseoksi nimitetään Imatran taidemuseo. Siitolan kartanon navetasta oli tarkoitus kunnostaa sille tilat. Päätös odotti enää opetusministeriön muodollista hyväksymistä.

Kesken prosessin oli Lappeenranta noussut yllättäen kilpailemaan nimityksestä. Imatra-Lappeenranta -kisaa käytiin pitkään myös julkisuudessa: vanhojen lehdistöleikkien mukaan voittajaksi julistettiin vuoroin kumpikin.

Lopulta opetusministeriön virkamiehet tekivät tarkastuskäynnin kaupunkien museotoimiin. Vierailun jälkeen opetusministeri **Gustav Björkstrand** päätti keväällä 1986 Museoviraston kannasta poiketen, että aluetaidemuseon sai Lappeenranta. Se oli panostanut Imatraa enemmän museoihinsa.

Nimityksen myötä Etelä-Karjalan taidemuseo sai lisämäärärahan ja kaksi uutta virkaa, aluetaidemuseotutkijan ja taidemuseon toisen amanuenssin virat. Allekirjoittanut aloitti aluetaidemuseotutkijana syksyllä 1986.

kuvataiteen asioita alueellaan, antaa taidemuseopalveluja – mm. taidekasvatuksellisia kiertonäyttelyitä, av-tuotteita, asiantuntija-apua - toimialueensa kuntiin ja toisaalta kerätä, dokumentoida ja tutkia niiden kuvataidetta. Aluetaidemuseot toimivat myös keskustaidemuseoina tehden yhteistyötä alueen toisten taidemuseoiden kanssa.

Kokemuksen rintaaanella

Kahteenkymmeneen viiteen vuoteen mahtuu muutoksia, mutta myös ennallaan pysyneitä asioita. Edelleen perustehtävänä me on tuoda taidetta lähemmäksi ihmisten arkea, kuntiin, kouluihin ja päiväkoteihin, mutta välineet ja keinot ovat muuttuneet. Nyt on powerpointit, dvd:t, läppärit, muistitikut, internetit ja videotykit.

Tekniikan huimaa kehitystä kuvaa, että jaoimme aluksi taidemuseon ainoan mekaanisen kirjoituskoneen kolmen amanuenssin kesken. Sen jäykkä näppäimiä hakkasimme rystyset ruvella. Nyt istumme päivät pitkät mukavien tietokoneiden ääressä. Työtä teimme silloinkin, mutta toisella tavalla.

Kiertonäyttelytoiminta oli aikoinaan hyvin vilkasta. Kymmenet näyttelyt kiersivät kuntien lisäksi kouluissa, päiväkodeissa ja erilaisissa laitoksissa. Aamuisin töihin tulles-

tavasti hiljentynyt, poikkeuksena vuosina 2008-2009 kiertänyt ja taiteilijoiden työpajoja sisältänyt, Taidereppu-saavutettavuusnäyttely huikean suosittuna. Lainattavia näyttelyitä on vielä olemassa ja uusiakin suunnitellaan, mutta ahkerimmat lainaajat katosivat 1990-luvun lamavuosiin, jolloin kunnat lakkauttivat kilvan kulttuurisiteerin virkoja.

Enää heitä, nykyiseltä nimeltään kulttuurituottajia, on harvan kunnan työntekijöinä. Aluetaidemuseolle he olivat tärkeitä yhteyshenkilöitä. Tietojen ja palveluiden vaihto oli vastavuoroista. Yhdessä kulttuurisiteerien kanssa luetteloin kuntien taidekokoelmia ja monien kanssa tein lisäksi erilaisia projekteja. Näyttelyprojekteista mieleen muistuu esim. Anjalan Liiton 200-vuotisjuhlanäyttely Anjalankoskella 1988 ja saman kunnan kokoelmanäyttely teosinventoinnin pohjalta 1992. Nyt Anjalankoski on yhdistetty Kouvolaan.

Kuntien taidekokoelmien luetteloinnin tuloksena syntyi monia haastavia tutkimuksellisia näyttelyhankkeita. Itselleni mieleenpainuvimmat näyttelyprojektit olivat kuvanveistäjien **Johannes Takasen** (1994) ja **Viljo Savikurjen** (1996) näyttelyt, sekä taidemaalareiden **Magnus Enckellin** (1999), **Valdemar Pyysiäisen** (2001), **Leo Rajaman** (2005) ja **Arne Tegelmanin** (2008) näyttelyt.

man olivat myös yleisön suursuosikkeja: kävijämäärät nousivat moninkertaisesti heidän näyttelyidensä aikana.

Taiteen dokumentointi kuuluu myös aluetaidemuseon tehtäviin. Yhdessä muiden toimijoiden kanssa olemme tuottaneet alueen taiteilijoista taiteilijaesittelyfilmejä. Tällä hetkellä on tekeillä filmi kotkalaisesta kuvanveistäjästä **Tapio Sinisalosta**. Aikaisemmin sarjassa ovat valmistuneet filmit **Johannes Takasen** muistonäyttelystä, **Esko Tirrosta**, **Sinikka Kurkisesta**, **Eeva Vesterisestä**, **Unto Ahjotulesta** ja **Feodor Porokarasta**.

Alueen tärkeimmät näyttelyt pyritään myös kuvaamaan. Kuvista ei tehdä enää diasarjoja vaan ne poltetaan cd:lle. Diasarjakin vielä jonkin verran lainataan. Dokumentointityömme on osoittautunut jälkepäin joskus ainutkertaisen tärkeäksi ja oikeaan hetkeen osuvaksi, kuten esim. **Akseli Einnolan** näyttelyn kuvaaminen Ruokolahdella 1980-luvun lopulla.

Kuvanveistäjä Viljo Savikurjen näyttelystä Etelä-Karjalan taidemuseolla 1996

Vuonna 1997 tapahtuneen lääninuudistuksen myötä Kymen läänin aluetaidemuseon nimi vaihtui Kaakkois-Suomen aluetaidemuseoksi. Vaikka Kymen lääni lakkasi olemasta, toimialue pysyi samana sisältäen edelleen Kymenlaakson ja Etelä-Karjalan maakunnat. 1980-luvulla niihin kuului yhteensä 28 kuntaa. Monien kuntaliitosten jälkeen kuntia on jäljellä 18. Luku on pienemään päin, sillä yhä uusia kuntaliitoksia suunnitellaan.

Aluetaidemuseon tehtävänä on edistää

sani tarkistin aina projektikalenterista akutuuden kiertotilanteen ja tein tarvittavat toimet paikkakuntaa vaihtavien näyttelyiden osalta. Tätä jatkuvaa karusellia pyörittäessä piti olla tarkkana, että kaikki sujui suunnitelmien mukaan, kierrätinhan jo rahallisestikin kallisarvoista ja ainutkertaista taideomaisuutta. Olin koonnut näyttelyt joko taidemuseon kokoelmista tai suoraan taiteilijoilta. Kysyntää näyttelyille riitti niin paljon kuin ehdin niitä tehdä.

Nyt kiertonäyttelytoiminta on huomatt-

Taruliisa Warstan kiertonäyttely ”Nuppu, Valdemar ja peitto” avajaisista Peltolan päiväkodissa Lappeenrannassa 2003

Kaikki olivat kotoisin Kaakkois-Suomesta. Takanen Virolahdella, Enckell Haminasta, Tegelman Lappeenrannasta. Pyysiäinen oli Lemiltä, mutta alun perin rajan takaa Salmista ja Rajama Helsingistä, alun perin rakkaasta Viipuristaan. Oli etuoikeus saada paneutua tutkimuksen avulla heidän työhönsä ja elämänsä. Taiteilijoista tuli minulle kuin läheisiä ystäviä. Tutkimusteni tuloksena loin kirjoittamalla heidän taiteestaan oman tulkintani, mikä oli inspiroivaa ja palkitsevaa.

Takanen, Enckell, Pyysiäinen ja Tegelman

Aluetaidemuseotyö on monipuolista ja mielenkiintoista. Sen tekijällä on vapaus toteuttaa omia taipumuksiaan. Itselleni mieluisinta on tutkiminen, kirjoittaminen ja näyttelyiden tuottaminen. Esiintymisestä pitävänä tyyppinä olisin rakentanut toimenkuvani enemmän museolehtorin työn suuntaan ja ryhtynyt itse – näyttelyiden sijasta tai mukana – kiertämään taiteen lähetyssaarnaajana kouluissa ja päiväkodeissa.

Marjatta Räsänen

Raúl Campos López, *In ictu oculi II*, 2010Alfredo López López, *Elementit*, gif

Etelä-Karjalan taidemuseo KALEVALA GRANAÍNA 12.2. – 3.4.2011

Etelä-Karjalan taidemuseossa pohditaan keväällä myyttejä ja niiden rakentumista Kalevala granaína –näyttelyn kautta. Näyttelyssä espanjalaisten nykytaiteilijoiden Kalevalatulkinnat kohtaavat suomalaiskansallisen perinteen ja mielenmaiseman. Näyttely muodostaa näkökulmaltaan toisenlaisen, mutta luontevan jatkon Kalevalaseuran vuonna 2009 toteuttamalle *Taiteilijoiden Kalevala* -taidehankkeelle, jossa suomalaiset nykytaiteilijat ja -säveltäjät tulkitsevat Kalevalaa. Minkälaisia visuaalisia ilmaisuja syntyy, kun kansalliseepostamme lukevat ja tulkitsevat henkilöt, jotka eivät tunne entuudestaan Kalevalan maailmaa ja pohjoisen olosuhteita?

Näyttely, joka kiertää Suomessa monilla paikkakunnilla, perustuu espanjalaisen professorin Manuel Vélez Cean ideaan ja se toteutetaan Kalevalaseuran sekä Jyväskylän, Joensuun ja Granadan yliopistojen yhteistyöprojektina. Näyttely on osa Kalevalan 175-vuotisjuhlavuoden ohjelmaa. Näyttelyyn liittyy *Myytti – kuva – mielikuva*. *Kalevalan kuvalliset ilmaisut* –julkaisu, jonka kirjoittajat ovat myytteihin ja Kalevalaan perehtyneitä tutkijoita sekä taiteen, visuaalisen ilmaisun ja kuvallisen perinteen tutkijoita ja taiteilijoita. Teoksen aiheet liikkuvat myytistä utopiaan, Kalevalan myyteistä afrikkalaisiin ja myyttien kuvista taiteilijan kuvittelu-kykyyn sekä espanjalaisten taiteilijoiden Kalevala-tulkintoihin. Näyttelyyn liittyy myös Granadan yliopiston Kuvataiteiden tiedekunnan piirustuksen laitoksen opiskelijoiden Kalevala-aiheinen, visuaalisesti kokeileva sarjakuvateos Sampo Espanjassa - Kalevalan tarinoita.

Osa näyttelystä tulee esille myös Kuusankoskitalolle tammikuussa 2012.

Mona Taipale

ARS 11 KLASMA

15.4. – 27.11.2011

Huhtikuussa 2011 Kiasmassa avattava, järjestyksessään kahdeksas ARS-näyttely juhlistaa Suomen merkittävimmän näyttelyinstituution 50-vuotista historiaa. Vuodesta 1961 järjestetyt nykytaiteen katselmukset ovat olleet mieleen painuvia tapahtumia, jotka ovat muokanneet käsitystä taiteesta ja antaneet kasvot nykytaiteelle.

ARS 11 kääntää katseen Afrikkaan

ARS 11 – näyttelyn lähtökohtana on Afrikka. Näyttely pyrkii laventamaan mielikuvaa afrikkalaisesta taiteesta. Nykytaiteen kautta voidaan välittää vaihtoehtoisia näkökul-

mia Afrikasta tarjoamalla kuvia ja kertomuksia muustakin kuin aidsista, korruptiosta tai sisällissodista. ARS 11 – näyttelyn yhtenä keskeisenä tavoitteena on tuoda vaihteeksi myös hyviä uutisia Afrikasta, kertoa sen potentiaaleista, kulttuurisista voimavaroista, kuvataiteen laaja-alaisuudesta, elinvoimaisuudesta ja ajankohtaisuudesta.

Maantiede ei ole yksin määrittelyt taiteilijavalintoja, myös kotimaansa ulkopuolella asuvat afrikkalaissyntyiset taiteilijat tulevat olemaan näyttelyssä edustettuina. Mukana on teoksia myös länsimaisilta taiteilijoilta, jotka ovat tuotannossaan johdonmukaisesti käsitelleet Afrikkaa. Kaikkiaan Kiasman näyttelyssä on mukana noin 30 taiteilijaa.

Satelliittinäyttelyt

50-vuotisjuhlavuotensa kunniaksi ARS 11 laajenee eri puolille Suomea, yhdeksään eri kaupunkiin sekä lisäksi Tukholmaan Hallwylska-museoon. Satelliittinäyttelyt, jotka ovat yhteistyömuseoiden itsensä kokoomia kokonaisuuksia, nostavat esiin uusia näkökulmia ARS-näyttelyn laajaan teemaan.

Ensimmäiset ARS-näyttelyt laajenivat tai jatkoivat samalla tavoin Helsingin ulkopuolelle: vuonna 1961 osa teoksista esillä Turun, Tampereen, Hämeenlinnan ja Jyväskylän taidemuseoissa, vuosina 1969 ja 1974 Tampereella kahdessa eri museossa.

Pirkko Siitari

ARS 11 AIKANA, LYHYMPIKESTOISET AFRIKKA-TEEMAAN LIITTYVÄT NÄYTTELYT TULLAAN NÄKEMÄÄN TURUN ABOA VETUS & ARS NOVA -MUSEOSSA, TUKHOLMAN HALLWYLSKA MUSEETISSA, AHVENANMAAN, HÄMEENLINNAN, KAJAANIN, KOUVOLAN JA OULUN TAIDEMUSEOISSA, GALLERIA KONESSA HÄMEENLINNASSA, K.H. RENLUNDIN MUSEOSSA KOKKOLASSA, KUNTSIN MODERNIN TAITEEN MUSEOSSA VAASASSA SEKÄ POHJOISESSA VALOKUVAKESKUKSESSA OULUSSA JA VB-VALOKUVA-KESKUKSESSA KUOPIOSSA.

Afrikka Kouvolassa

2.5.-25.9.2011

Yassir Alin teokset
hehkuvat elinvoimaa.

Yassir Ali

Poikilon näyttely keskittyy itäafrikkalaiseen nykyaikaiseen. Taide-elämän keskuksena voidaan pitää Kenian Nairobiä, missä taiteilijoiden aktiivisuus on lisääntynyt vuoden 2007 tuhoisien mellakoitten jälkeen. Ajan-kohtaisia asioita itäafrikkalaisessa nykytaiteessa ovat kolonialismin taakka, kansallisuuksien sekoittuminen, identiteetin etsintä, kierrätys ja sukupuoli. Erityisesti Kouvolan näyttelyssä tarkastellaan naisen asemaa yhteiskunnan kantavana voimana sekä mies- että naistaiteilijoiden teosten kautta. Itäafrikkalaisen taiteen ja elämänmenon asiantuntijoina Kouvolan näyttelylle ovat toimineet tekstiilitaiteilija Minna Impiö, joka asuu Nairobissa ja taiteilijaprofessori Ulla Rantanen, jolla on asunto Kenian Kitengelas-
sa. Ulla Rantasen Keniassa tehtyjä teoksia nähdään Taidemuseon galleriassa näyttelyn ajan.

Miriam Kyambin installaatioissa nousee esille ihmisen suhde yhteiskuntaan

Valitut taiteilijat ovat pääpiirteissään Afrikassa pysyvästi asuvia, nuorta sukupolvea edustavia taiteilijoita, joista keskeisimmät ovat Miriam Syowia Kyambi (s. 1980 Nairobi) ja Prina Shah (s. 1973 Nairobi). Molemmat ovat saaneet koulutuksensa länsimaissa, mutta afrikkalaisuus näkyy aiheissa ja kierrätysmateriaalin työstämisessä. Kolmas näyttelyn naistaiteilija on Zarina Bhimji (s. 1963 Mbarara.), joka asuu Lontoossa.

Patrik Mukabi (s. 1969 Nairobi) ja Yassir Ali Mohamed (Sudan) tuovat näyttelyyn elämän ilon värikkäisillä maalauksineen. Mukabi maalaa afrikkalaisten naisten elämää paikasta paikalle luonnostellen. Peterson Waweru Kamwathin (s. 1980) teokset liittyvät läheisesti Kenian historiaan ja maan poliittisiin tilanteisiin. Hän on yksi Kenian tärkeimmistä nuorista taiteilijoista. Käsitellyt teemat uusimmissa teoksissa liittyvät jonottamiseen, ihmisen elämän muutoksen manifestointiin ja ihmisyyteen.

Joseph Mbatia Njorogo ("Bertiers"), (s. 1963 Dagoreti) on itseoppinut maalari ja kuvanveistäjä, jonka kierrätysromusta tehtyjä veistoksia nähdään Kouvolan näyttelyssä. Veistokset ovat monitahoisesti ihmisten elämää kommentoivia, pienen ihmisen puolella olevia manifesteja.

Kouvolan näyttelyn aiheet kietoutuvat yhteen suomalaisten tekstiilitaiteilijoiden Minna Impiön ja Mari Martikaisen toteuttamassa yhteisötaideprojektissa *You and I General Store*. Projekti toteutettiin vuonna 2010 Karinkylässä Nairobissa. Työhön osallistui kolmisenkymmentä naista, jotka virkasivat perinteisellä tekniikallaan 7000 neliötä, jotka Martikainen ja Impiö värjäsivät punaisen eri sävyillä. Teokseen on taltioitu naisten elämäntarinat, jotka ovat samalla osa teosta.

Johanna Vuolasto

Hiljaisuus, hiljaisuus – ja huuto

Kouvolan taidemuseon Ars 11 -näyttelyn yksi vaikuttavimmista teoksista on Zarina Bhimjin "Waiting" -videoinstallaatio.

Zarina Bhimji syntyi 1963 Mbararassa, Ugandassa. Hänen perheensä kuului maan intialaiseen vähemmistöön, joka joutui maanpakoon Idi Aminin valtakauden aikana. Bhimji työskentelee videotäiteilijänä ja valokuvaajana Lontoossa ja Berliinissä.

Installaatio koostuu dvd-elokuvasta ja sille rakennettavasta 7x9 m pimeästä huoneesta, jossa on tummanharmaa penkki katsojia varten. Tilan seinät maalataan nekin tummanharmaiksi, ja lattiaa peittää ääntä eristävä matto.

Entä mitä katsoja kohtaa tuossa pimeässä huoneessa? Häntä viedään kameran välityksellä kuin salaa, hiljaa ja hitaasti pehmeiden valkoisten höytyvien keskelle, unenomaisiin huoneisiin, jotka henkivät tyhjällä seinillään rauhaa ja ajatomuutta, kunnes niiden sulkeutunut tila alkaa ahdistaa. Vähitellen äänet voimistuvat, muuttuvat kirkkuviksi, viiltäviksi, välillä taas ne rauhoittuvat aaltoilevaksi hengitykseksi. Ihmishahmot ovat kasvottomia, lähes ruumiittomia, hitaasti liikkuvia, kuin unessa, valo kajastaa seinien ja ikkunanpuutteiden läpi punertavana ja pehmeänä kuin iltaruskoa ennakkoiden.

Ars 11 -näyttelyssä esitettävä *Waiting*, joka on valmistunut 2007, on 8-minuuttia pitkä lyhytelokuva, joka oli kilpailutyö Tate Galleryn Turner Art Prize -kilpailuun. Sen aiheena on Keniassa, Mombasassa,

sijaitsevat sisälköyttä valmistavat tehtaat, ja teos on kunnianosoitus tälle vaativalle työlle. Filmi kuvattiin useissa paikoissa, joissa taiteilijaa kiinnosti vanha siirtoma-
aikainen arkkitehtuuri, valo, ilmapiiri, erilaiset pinnat, lattioiden, seinien ja työko-
neiden yksityiskohdat. Kameratyöskentely on niin hidasta ja hienovaraista, että teok-
sesta otetut still-kuvat näyttävät sinällään
kauniilta asetelmilta.

Anna-Kaarina Kippola

Zarina Bhimji nousi menestykseen Kasselin Dokumentan ja Venetsian Biennalen myötä 2002 ja 2003.

LUOKKATAISTELUA & FANTASIAA

1970-luku Kouvolan kokoelmissa

*Ilkka O. Lehtinen (Ilja West),
Harri Tuominen quasi una
fantasia*

tuomitsi hänet pinnalliseksi, ”eskapistiseksi” ja alkavan naisasialiikkeen sanoin myös naista esineellistävaksi taiteilijaksi. Oliko hänen linjansa ajan aatteille vastakkainen ratkaisu ehkä tietoisesti, sitä voimme pohtia näyttelyssä. Alueemme taiteen kannalta hän oli kuitenkin ajan hermolla, fotorealismien nimekkäimpänä edustajana.

Ainoa taiteilija, joka sai ”armon” niin Kymen Läänin Taidesäätiön kuin alueen kuntien hankinnoissa, oli **Eero Eirto**, jonka 1970-luvun teoksia on nyt ensi kerran laajemmin esillä Kouvolassa – kuntaliitoksen ansiosta lukuisilla, Kouvolassa ennen näkemättömillä teoksilla, joita voisi arjen mystiikaksikin luonnehtia. Hänen teoksiaan hankittiin eniten Kuusankoskelle, ja ilman muuta Prahan miehitykseen 1968 kantaa ottava teos hankittiin sinne.

Erästä alueen taiteilijaa ei 1970-luvulla huolitettu Kouvolan tai KLT:n kokoel-

Jos itse muistelee 1970-lukua, tuntuu siltä, että vuosikymmenen tunnetuin taidemuoto oli juliste, ja niistä kuuluisin **Che Guevaraa** esittävä valokuva. Yllättävästi 1970-luvun taide on vähän tutkittua. Se on vielä liian lähellä aikalaisiaan ja ehkä liian kaukana uudesta tutkijapolvesta.

Tuskin koskaan on taiteen tehtävää keskusteltu ja väitelty niin kuin 1970-luvulla, ja tuskin koskaan taide on tullut yhtä lähelle ”tavallista ihmistä”. Puupiirroksia ja muuta grafiikkaa – **Tapio Tapiovaaraa**, **Solledad Chuaquita** - myytiin Helsingin kaduilla poliittisissa tapahtumissa, kun marssittiin rauhan puolesta Persian shaahia ja Vietnamin sotaa vastaan.

Haemme 1970-luvun näyttelyssä käsitystä siitä, miten ja missä osallistuva taide näkyi alueen julkisten taidehankintojen kautta. Tosiasia on, että kuohunta keskittyi Helsinkiin, taidepiireihin, lehdistöön, ja aivan konkreettisesti Taide-lehden ympärille. Käsityksemme mukaan uuden osallistuvan taiteen vastaanotto maakunnissa oli melkoisen tyyliä. Taide-lehden tilauksia lopetettiin melkoisesti sen muututtua

”agitaattoreiden äänitorveksi”.

Kouvolassa vasemmistoaatteen palo ei roihunnut eikä kaupungin taidehankinnoissa ajankohtaista osallistuvaa taidetta suosittu. Määräraha kaupungin taideostotoimikunnalla 1970 oli 4000 markkaa, ja sillä hankittiin taidetta julkisiin tiloihin, pääasiassa kaupungintalolle. Toinen taiteen hankkija oli Kymen Läänin Taidesäätiö. Kun taidemuseota ja tietoista kokoelmapolitiikkaa ei vielä ollut, hankintalinja oli varovainen. Sinänsä laadukkaat hankinnat edustivat arvostettua ja varmaa linjaa, sijoitus- ja sisustustaidetta. **Juhana Blomstedt**, **Jaakko Sievänen**, **Göran Augustsson**, **Juhani Linnovaara** ovat kaikki aikalaisia, mutta kaukana konflikteja hakevasta poliittisesta vasemmistolaisuudesta. **Pentti Wilkon** Kouvolaa kuvaava maalaussarja toki katsottiin paikallisen perinteen dokumentiksi ja siksi hankinnan arvoiseksi. Maisema ja muotokuva **Vieno Elomaalta**, **Simo Hannulan** grafiikkaa...varmaa ja turvallista. Lahjoitustyöt eivät linjasta poikenneet.

Osallistuvan taiteen hankintojen kannalta Kouvolaa merkittävimmät olivat Kuusankoski, Valkeala ja Anjalankoski, joiden pitkä

työläisperinne kantoi myös kunnallisen kulttuuritoimen hankintapäätöksiin asti. Mielenkiintoista olisi tutkia, keiden päätökset lopulta ratkaisuisia painoivat.

Kuusankoski osoittautuu hankintojen perusteella melkoisen rohkeaksi, sieltä löytyy jopa työläisaiheita, kuten **Pekka Törmän Jätkä** – ja **Tuomo-Tapio Immosen Siivooja**-teokset. Ne on hankittu Kuusankosken kokoelmiin tuoreeltaan 1970-luvulla

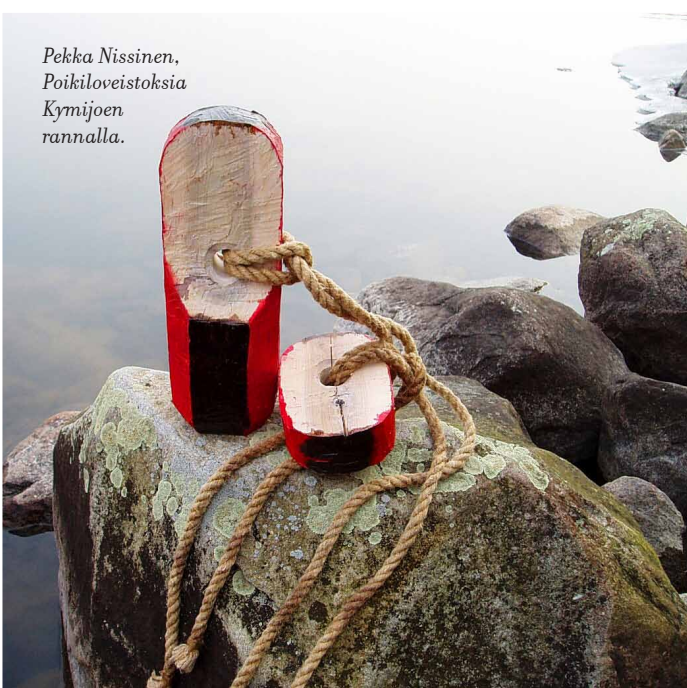
Olli Reimannilta ei hankittu yhtäkään teosta Kouvolaan, **Ulla Rantasta** toki, mutta hänenkin ajan aatekäsityksen mukainen roskia, jätteitä ja siivousämpäriä kuvaava teoksensa löysi tiensä vain Anjalankoskelle. Reimanin lyijykynäpiirroksia, joissa voi nähdä kritiikkiä kulutusyhteiskuntaa vastaan, löysivät tiensä Kuusankoskelle ja Valkealaan. Nyt vasta, 30 vuoden jälkeen, ne komeilevat Kouvolan taidemuseon seinällä.

Miten **Esko Tirronen**, valtakunnan tässä vaiheessa kuuluisin niukkapukeisten naisvartaloiden maalari, sopii ajan koko kuvaan? Hän jatkoi 60-luvun lopun väriuskuumaalauksia, hyperrealistisia naisaiheita, pop-taiteen yleisön suosimaa linjaa. Suuri maalari, armoitettu koloristi, mutta aika

miin – vaikka hän vieroksui poliittista osallistumista. Taas kerran Kuusankoski osoittautui ennakkoluulottomimmaksi. Taiteilija on yhä edelleen kiistelty hahmo, **Ilkka O. Lehtinen**, **Ilja Westinä** paremmin tunnettu, yhä tuottelias ja aktiivinen. Hän nousi 1970-luvun Kuusankoskella esille piirtäjänä ja huomattavana koloristina. Hänen omalaatuinen, puoluepoliittisesti ulkopuolinen, fantasiaan ja mielikuvitukseen perustuva maalarinuransa on luonut vaihtelevia ja epätasaisiakin teoksia.

Olemme valinneet näyttelyyn hänen valtavankokoisen teoksensa, joka on 1970-luvun jälkeen hautautunut Kuusankoskitalon varastoon, olematta koskaan esillä. Se on tehty kunnianosoituksena **Harri Tuomiselle**, Kuusankosken Työväen laulajien johtajalle. Merkittävästi juuri tämä teos, ”Harri Tuominen – Quasi una fantasia” – tuo tuoreen tuulahduksen 1970-luvusta sellaisena kuin me sen muistamme. Se muistuttakoon siitä, että äänekkään joukon takaa erottuivat 70-luvullakin individualismi, uussurrealisismi, jopa mystisyys. ■

Anna-Kaarina Kippola

POIKILO
Kouvola taidemuseo

Kaikki haluavat POIKILOON

Kouvola taidemuseo sai nimen täytettyään 23 vuotta. Kouvola taidemuseo tunnetaan nyt nimellä Poikilo. Virallisena nimenä ja kokoelmien nimittäjänä toimii edelleen Kouvola taidemuseo. Museon nimeämisellä pyritään lisäämään näkyvyyttä ja kiinnostavuutta.

Poikilon loi taiteilija Pekka Nissinen. Poikilo (poikilos kreik.) tarkoittaa kirjaa, värikästä, haluttua asiaa ja vaihtoa. Poikilolle luotu merkitys on onnea tuottava vaihtokauppa. Se on puhtaasti taide-esine, joka tuotteistettiin Kou-

vola taidemuseon maskotiksi Poikilo-näyttelyn yhteydessä vuonna 2008.

Poikilo on muodoltaan kahdeksankulmio, joka viittaa taidemuseon kulmikkaisiin pylväisiin ja Kouvola-talon arkkitehtuuriin. Poikilon materiaali on pohjoiskymenlaaksolainen leppä ja sen tarina sai alkunsa Kymijosta. Nissisen keksimän tarinan mukaan poika antaa lemmitylleen lahjaksi puusta veistämänsä esineen Kymijoen rannalla, kun rentukat kukkivat. Jos tyttö ottaa esineen vastaan, on se myöntävä vastaus esitettyyn kosintaan.

HELMI-KUU Sinkkonen Ulla ja Ukkola Sanna, tekstiilitaidenäyttely 10.2.-3.4.2011 Poikilossa

Helmi-Kuu rakentuu valkoisista tekstiilitaideteoksista, vahvoista tunteista, hehkuvista väripilkuista ja ennen elätystä elämästä.

Näyttely kietoutuu valkoiseen sideharsoon. Sideharso on osittain peräisin Vekaranjärven varuskunnan 1970-luvun poistotavaroita. Sideharson pehmeä tekstiili lohduttaa, mutta on samalla kylmä ja kalpea, jopa steriili. Siihen kietoutuvat eläimet ja symboliset manifestit, kuten

teos "Uraputki", jossa harsosta koivetut rullat kertovat karua kertomaa työelämästä.

Näyttelyä hallitsee sisäinen tunteiden palo; kunnioitus ennen eläneitä naisia ja heidän kätensä töitä kohtaan. Lisäksi Ulla Sinkkonen ja Sanna Ukkola ottavat kantaa naisena elämisen kysymyksiin ja kipupisteisiin.

Johanna Vuolasto

Ulla Sinkkonen, Ekaluokka 2010. Kuva: Matti Sinkkonen.

Sanna Ukkola, Hyvän päivän varalle.

Kouvola koululaisille Kulttuuripolku

Kouvola peruskoululaiset alkavat kulkea Kulttuuripolkua 2011. Jokaisella vuosiluokalla on oma kulttuuriaihe tai taiteenala, johon tutustutaan muun muassa työpajoissa, esityksissä, vierailuilla ja itse tehden. Kulttuurikasvatusohjelman ovat laatineet koulujen kulttuuriyhdysohjaajat ja kulttuuriväki. Oleellista on, että lapset tutustuivat eri kulttuuri- ja taidelaitoksiin ja eri taidelajeihin.

Kouvola museot käyttävät draamalähtöisiä menetelmiä koululaisten museokäynneillä

Keväällä 2011 yhteisenä Kulttuuripolun aloituksena peruskoululaiset käsittelevät taiteen keinoin monikulttuurisuutta. Työ aloitetaan Lasten kulttuuriviikoilla helmikuussa ja teema on esillä pitkin kevättä työpajoissa ja koulujen tapahtumissa. Monikulttuurisuus huipentuu Kouvola taidemuseo Poikilon yhteistyössä Kiasman kanssa järjestämään ARS 11-näyttelyyn,

johon kutsutaan jokainen peruskoululainen.

Kulttuuripolkua rakennetaan Kouvola lisäksi myös muissa Kaakkois-Suomen kunnissa. Hyvän yhteistyön tuloksena lasten ja nuorten kulttuuripolut saattavat kohdata ikimuistoisilla tavoilla.

Anne Eriksson

Väriiloistoa Kouvolaan

Sinikka Kurkisen kattava näyttely Kouvola taidemuseossa 6.10.2011 — huhtikuu 2012

Sinikka Kurkisen teoksia on monessa taidemuseossa ja kokoelmassa, ja aina esillä ollessaan ne erottuvat ja ilahduttavat väreillään ja selkeydellään. Taiteilijan pitkä ura antaa nyt näkyvyyttä varhaisempiin, jo 1960-luvun maalauksiin, ja edelleen jatkuva luova tuotanto tuo 2000-luvun teokset lähelle nykytaiteen tätä päivää. Suomalaisena taiteilijana Kurkinen, hallittu ja taidokas, on tyyliltään täysin kansainvälinen.

Ateneumin entisen museonjohtajan Soili Sinisalon mukaan Sinikka Kurkisen häikäisevä kolorismi on todellakin sangen epätavallista Suomessa. Aikoinaan Sam Vannin oppilaana olleen taiteilijan erityislaatu ja taso oli selvillä jo varhain, mutta hän joutui aloittamaan uraa sodanjälkeisinä niukkoina aikoina, jolloin varsinkin naisten oli vaikea saada jalansijaa kovassa taidemaail-

massa. Araksi itseään luonnehtiva taiteilija näki ainoaksi vaihtoehdoksi palata kotiseudulleen ja syventyä kokonaan maalaamiseen.

Taiteilijan näyttely kokoaa yhteen muutaman keskeisen vuosikymmenen työt, valintaa tehdään todellisesta runsaudensarvesta, koska teosten määrä on valtava, pikemminkin satoja kuin kymmeniä. Teemoina tulevat olemaan värit – musta, sininen, keltainen, punainen maalausarja. Yhteistyössä Imatran taidemuseon kanssa toteutettava, Kouvola taidemuseon alakertaan sijoitettava näyttely tulee olemaan todellinen väri-ilottelu, jossa katsoja voi kerrankin todella vain nauttia ja uppoutua maalausten avaruuksiin.

Anna-Kaarina Kippola

Imatran taidemuseon johtaja Eero Laajo ja Sinikka Kurkinen tutkivat teoksia

Unilukkari Kotkasta: Tapio Sinisalon veistoksia Imatran taidemuseossa

Itse tehty aurinko

Tapio Sinisalo, Linda, öljy, 1982

Imatran taidemuseossa oli syksyllä 2010 esillä kotkalaisen kuvanveistäjän **Tapio Sinisalon** veistoksia. Pääosin teräksestä ja pronssista valmistetut suurikokoiset teokset ottivat taidemuseon tilan maskuliinisesti haltuun. Taiteilijalta oli mennyt kolme vuotta näyttelyn tekemiseen. Jälkeenpäin hän vertasi urakkaa maratonjuoksuun: oli mahdollisuus kokeilla voimiaan, riittävätkö ne maaliin saakka? Onneksi ne riittivät, ja aikakin, kun jatkoi työntekoa myös iltaisin ja viikonloppuisin. "Juoksun" aikana syntyi koko ajan uusia, huimia ideoita, jotka tuntuivat aluksi mahdottomilta toteuttaa. Aika kypsytti vähitellen niiden toteuttamiselle ratkaisuja.

Taidemuseossa katsoja astui teräsputkista, pronssivaloksista ja erilaisista vempaimista muodostuneeseen viidakkoon. Ensi silmäyksellä viidakko vaikutti vähän pelottavalta, aggressiiviseltakin, kun monista teoksista törötti piikkejä ja vaarallisen näköisiä ulokkeita. Veistoksia ei selvästikään ollut tarkoitettu viimeistelemään edustuskodin tai julkisen tilan tyylikästä merkki-ilmettä.

Teosten monimielinen ironia kävi usein ilmi nimistä: "*Minä minä minä*", "*Nopeam-*

min, korkeammalle, voimakkaammin", "*Valjastettu voittamaan*", "*Korostettu napa*", "*Erilaisuus meissä*", "*Kaupatut unelmat*", "*Musta sydän*", esimerkkinä.

Nimistä sai myös avaimia, vihjeitä teosten sisällöllisten arvoitusten ratkaisuun. "*Jatkuvaa juhlaa*" koostui valkoisesta vappuhuiskasta ja tuuletimesta, jonka puhaltelu silkkipaperiliuskoihin sai aikaan iloisesti kahisevan äänen. Jos bilettämistä tulee elämän keskeisin sisältö?

Teräs on Sinisalon töiden päämateriaali. Se on kylmä, melkein luotaan työntävän epäesteettinen materiaali, joka on taroituksella valittu symboloimaan aikamme kovia arvoja. Taiteilija haluaa töissään tuoda esille ongelmia, jotka ovat tuttuja kilpailuyhteiskunnan oravanpyörässä eläville: vain parhaat - täyskymppit - ovat voittajia; kohtuuttomat suorituspaineeet lähtevät jo kehdosta; erilaisuuden sietokyky on heikko; yhteiskunnan eriarvoisuus, epäinhimillisuus ja yksinäisyys lisääntyvät; aikamme suosittu ihmistyyppi ovat narsistiset itsensä korostajat ja häikäilemättömät oman edun tavoittelijat.

Tapio Sinisalo toivoo herättävänsä katsojissa kysymyksiä haluamatta olla saar-

naava. Vakavaa sanomaansa hän pehmentää huumorilla ja leikillä, mm. tekemällä yllättäviä materiaaliyhdistelmiä. Teräkseen voi liittää sulkia, lasia tai puuta, kumia voi paikata pronssilla. Pronssi on taiteilijalle uusin löytö, jonka avulla voi ilmaista pehmeämpiä arvoja. Pronssiteos "*Lämmön kosketus*" on pyörillä kulkeva hassunkurinen suihku, jota voi kuljetella mukanaan. Sen lämpimän veden syli saattaa olla yksinäisen ainoa lohtu.

Veistos "*Samanlaiset, erilaiset*" koostuu lasisesta suppilosta ja putkilosta, joita kannattelee teräsjalat. Suppilo on täynnä lasia ja teräskuulia. Kun kuulat kulkevat putkessa seulan läpi, valituiksi tulevat ainoastaan teräskuulat, mutta ei yhtään lasikuulaa. Karsintaa voi tehdä niin, että haluttu lopputulos on varmistettu etukäteen.

Teos "*Minä, minä, minä*" täyttää koolaan koko huoneen lattiasta kattoon. Se on äänekäs, röhnykeä monilonkeroinen olio, joka on kasvanut kooltaan mielettömäksi. Vaikka se on alun perin ollut lentokone, ei

se kykene lentämään. Se on tallonut herkätkä sulkasiipensä teräskoipiensa alle. Kun siivet on poljettu maahan, ei olio pysty enää nousemaan lentoon.

Itselleni ehkä koskettavin työ on "*Itse tehty aurinko*", jossa kottikärryn sisäregas on paikattu näkyvin pronssipaikkauksin. Virheellinen ja rikki mennyt voi olla korjattuna uudella tavalla kaunis ja ilma pysyy paikatussakin renkaassa.

Tapio Sinisalo aloitti uransa taidemaa-larina, johon sai koulutuksen Eesti Riiklik Kunstiinstituutissa Tallinnassa Virossa vuosina 1981-1983. Opiskeluaika Neuvosto-Virossa on vaikuttanut häneen monella tavalla. Kuvanveisto ei kuulunut akatemiaopintoihin, kolmiulotteisuus tuli mukaan vasta myöhemmin. Perheen perustaminen ja isäksi tuleminen pakotti miettimään, millaisessa maailmassa elämme ja millaiseksi haluamme sen jälkeläisillemme jättää.

Marjatta Räsänen

Lämmön kosketus

Minä, minä, minä

Jatkuvaa juhlaa

Pirkko Valo (1943-2009) kävi koulua Karhulassa ja kirjoitti ylioppilaaksi Kotkassa. Jo ennen muuttoja Helsinkiin 20-vuotiaana 1964, Pirkko oli työskennellyt mm. lihanmyyjänä ja myymäläomistajana. Ensimmäisen näyttelynsä hän piti Kotkassa jo 1963. Tuolloin esillä oli suuria abstrakteja maalauksia. Helsingissä hän aloitti somistajan opinnot Markkinointi-instituutissa ja teki koulun jälkeen somistustöitä noin yhdeksän vuoden ajan. Siellä hän tutustui tulevaan aviomieheensä korutaiteilija **Seppo Tammiseen**. He avioituivat jo vuoden kuluttua tutustumisestaan 1968. Samana vuotena somistustyöt saivat jäädä, sillä pitkän harkinnan jälkeen Pirkko Valo teki rohkean päätöksen ja aloitti itsenäisen taiteilijan uran.

Pirkko Valon taiteilijakoulutus koostui eri kursseista Kotka-Karhulan työväenopistossa ja myöhemmin Helsingissä Pirkko kävi **Aukusti Tuhkan** grafiikkakoulun. Hänen yksityisnäyttelynsä 1971 Hotelli Tornin ateljeessa oli merkittävä taiteilijan uran edistymiselle. Koko seitsemänkymmentäluku oli todella aktiivista aikaa Pirkko Valon elämässä. Hän oli **Olli Vaarulan** kanssa kokoomassa mm. **Alfa**-ryhmää, johon kuuluivat **Olavi Hurmerinta**, **Antti Lampisuo**, **Tauno Leppänen**, **Tuomas Mäntynen**, **Asta Niemistö**, **Seija Toivola-Koski** heidän lisäksi. Alfalaisia yhdistäviä tekijöitä oli mm. teosten intiimiys, tietynasteinen realismi, esittävyys. Ryhmällä oli useita yhteisnäyttelyitä, joihin Pirkko Valo osallistui. Aktiivisinta kautta oli koko 1970-luku ja 1980-luvun alkupuoli. Kiihtyvällä vauhdilla hän osallistui näyttelyihin niin kotimaassa kuin ulkomailla. Esim. vuoden 1977 aikana hän oli mukana 12 kutsu- ja ryhmänäyttelyssä ja lisäksi oli vielä Valtakunnan näyttely, missä hänet palkittiin. Samanaikaisesti Valolla oli teoksia esillä Bulgariassa ja Intiassa yhdessä **Olli Lyytikäisen** kanssa.

Pirkko oli myös aktiivinen vaikuttaja, monivuotinen luottamushenkilö taiteilijoiden ammattijärjestöissä mm. Taidemaalariiliiton hallituksessa. Yksi keskeinen tavoite oli taiteilijapalkka. Pirkko Valo kuvasi tilanetta taiteilijan näkökulmasta seuraavasti: *"...eiväthän stipendit kata koko kenttää. Taiteilija on yhteiskunnassamme edelleen turvaton. Gallerioiden pitäjät puristavat häntä kuin sitruunaa, ja näyttelyitä on pakko pitää, jos aikoo saada taulujaan myydyksi. Taiteilijan elämä on jatkuva raatamista. On turha kuvitella, että taiteilija lepää divaanilla ja odottelee suurta inspiraatiota, ja vasta sitten ryhtyy työhön."*

Hän oli tiedostava, yhteiskunnallisesti valveutunut nainen, jonka työläistäusta näkyi valinnoissa. Pirkko oli aktiivinen jäsen mm. Kulttuurityöntekijöiden sosiaalidemokraattisessa yhdistyksessä ja Työväen Kuvataidetoimikunnassa. Vasemmistolainen yhteiskunnallinen näkemys tuli aika suoraan perintönä suvulta, sillä Pirkon isä joutui 19-vuotiaana kansalaissotaan, isoisä kuoli nälkään Riihimäen vankilassa.

Seppo Tammisen ja Pirkko Valon ainoa tytär Vilja syntyi Tapiolassa 1972. Perhe asui silloin pienessä 40 neliön asunnossa keskellä puutarhakaupunkia tornitalossa, josta avautui näkymä aina Haukilahdelle saakka. Perheen elämästä, tyttärestä, ympäröivistä esineistä tuli malleja taiteilijan työskentelyyn. Usein teokset ovat pie-

"Olen mielikuvitusmaailmani vanki ja valtiatar" - taidemaalari Pirkko Valo

Viljan uni, 1979

Kahlittu sydän, 1980

Hetki ennen syntymää, 1972

Tuoli ja siperialaiset taikapussit, 1975

niä kooltaan, intiimejä kurkistuksia taiteilijan maailmaan tarinoiden kautta. Ne ovat myös kuvauksia miehen ja naisen suhteesta näynomaisina kuvauksina. Hetki on pysähtynyt, ajaton ja intiimi. Kuvauksissa on suurta lämpöä, lempeää huumoria ja jopa mystistä, symbolistista ja vertauskuvallista kerrontaa.

Teosten pienuudelle on ihan käytännön selitys, sillä Valo työskenteli keittiöpöydän äärellä lasta hoitaessaan. Akvarellit on toteutettu pääsääntöisesti kuivalle paperille. Niinpä teosten pinta alkoi täyttyä yhä tar-

kemmin piirretyistä yksityiskohdista: lankulattien puiden syistä, tapettien koristekoukeroista ym. Luonnon eri kasvit, eläimet olivat osa hänen mielenmaisemaansa. Siat, karhut, ketut ja sudet ovat tulkkeina monille tunteille. Hän löysi inspiraatiota kansanelämästä, maaseudun väestä. Kansantanssit, luonnonhistoria, muinaishistoria kiinnostivat nuorta eloisaa naista. Hän luki ja tutki mm. shamanismia, suomalais-ugrilaisen kansojen myyttejä ja historiaa. Pirkko tutustui miehensä kanssa mm. Neuvostoliitossa etnografisiin kokoelmiin. Näistä aihepiireis-

Kananmarssi, 1973

Hehku, 1982

Suden kaipuu, 1985

Tytö ja shamaani, 1972

tä siirtyi erilaisia elementtejä taideteoksiin. Useissa teoksissa seinällä riippuvat siperialaiset taikapussit, nuo linnunpääpussit, joissa aikoinaan kannettiin kalastuskoukuja tms. tärkeää. Isä Einarin tekemät taidekkaat puutuolit ja talonpoikaishuonekalut ja muut kauniit arjen esineet, joita hän keräsi kotiinsa, olivat malleina Pirkko Valon teoksissa.

Ihminen on keskeisin kuvauksen kohde. Ihmiset muuttuvat eläimiksi ja eläimet ihmiksi. Perspektiivit litistyvät, huoneet ovat jopa surrealistisia, teosten rytmikassa on musiikkia. Pirkko Valon teokset eivät kuitenkaan ole vain naivistisia vaan jopa animistisia tulkinnoissaan. Perusvireeltään teokset ovat positiivisia, humoristisia ja ymmärtäviä. Lapsi tanssii suden kanssa, ratsastaa karhulla punaisen taivaan alla, sika istuu puutuolilla ja odottaa tulijaa. Sika on syrjässä pysyvä tarkkailija, viisas, joka näkee maailman hullutukset, mutta ei itse osallistu. Symbolistisia yksityiskohtia on siroteltu ympäriinsä teoksiin: taivaankappaleita, linnunpäitä, eläintaljoja. Teokset ovat salaperäisiä, unista ja muistoista kohoavia. Petoeläimet eivät ole petoja vaan enemmänkin ystävällisiä, tuttavallisia kotieläimiä. Elämäntilanteen muutokset näkyvät Valon teoksissa; mukaan tulee yhä enemmän mustia, synkkiä sävyjä 1980-luvulla. *"Karvaiset ötökät muistuttavat ehkä entistä selvemmin miestä ja pirunhahmoa. Pirullista miestä."*

Henkilökohtaisen elämän kariutuminen johti taiteellisen tuotannon tyrehtymiseen asteittain. Pirkko Valo kuoli sairauden muramana 2009. Hänen teoksiaan oli esillä Galleria Uusikuvassa keväällä 2010.

Leena Rätty

Pirkko Valo

YKSITYISNÄYTTELYITÄ VUODESTA 1963, KOTIMAISET YHTEISNÄYTTELYT VUODESTA 1970 ALKAEN, ULKOMAISET NÄYTTELYT VUODESTA 1977 ALKAEN.

APURAHAT: KARHULAN KAUPPALAN APURAHANA 1963, WAINSTEININ SÄÄTIÖ 1972, VALTION KOHDEAPURAHANA 1974-77, SUOMEN KULTTUURI-RAHASTO 1975, PAULON SÄÄTIÖ 1975-77, VALTION 1-VUOTISTAITEILIJAPURAHANA 1976, HELSINGIN KAUPUNKI 1978, SUOMEN TAIDEYHDISTYS 1980, VALTION 3-VUOTIS APURAHANA 1980-83

KUNNIAMITALI "HUUMORI JA SATIIRI TAITEESSA" - NÄYTTELYSSÄ BULGARIASSA 1977, VALTAKUNNAN TAIDEPALKINTO 1977

Näyttelykeskus HERMITAGE VYBORG avattu

Valtiollinen Eremitaasin museo on kunnostuttanut uuden filiaalinsa entiseen Viipurin taidemuseona ja taidekouluna tunnettuun rakennukseen Viipurissa Panssarilahden bastionilla. Muita Eremitaasin filiaaleja, näyttelykeskuksia toimii tällä hetkellä mm. Amsterdamissa, Kazanissa, Las Vegasissa ja Lontoossa. Rakennuksen kunnostaminen teknisesti ajanmukaiseksi näyttelykeskukseksi vei noin kolme vuotta ja maksoi 230 miljoonaa ruplaa.

Ilmakuva Viipurista 1930-luvun alusta, jossa etualalla arkkitehti Uno Ullbergin suunnitelma Viipurin taidemuseo kohta valmistumisensa jälkeen. Portaikon alapäässä vanha ruutikellari, joka toimi Viipurin taiteilijaseuran kokoontumis- ja näyttelytilana 1930-luvulla. Taustalla näkyy Salakkalahti. Kuva: EKM

Näkymä Viipurin taidemuseon näyttelysalista ennen sotia. Viipurin Taiteenystävien ja Viipurin kaupungin kokoelmat sisälsivät suomalaisen kultakauden klassikoita. Kuvassa mm. Johannes Takasen, Eero Järnefeltin, Victor Westerholmin, Ferdinand von Wrightin ja Hjalmar Munterhjelmin teoksia. Kuva: EKM

Näyttelykeskuksen johtaja Alexander Kostenko esittelee Lappeenrannan vs. museotoimenjohtaja Päivi Partaselle korjaustyön edistymistä kesällä 2009. Rakennus kärsi pahoja vaurioita talvisodan pommituksissa ja oli neuvostoaikana monenlaisessa käytössä mm. hallintorakennuksena, asuintoina jne. Eremitaasin myötä rakennus palaa jälleen taiteen kentälle. Kuva: Leena Rätty

Näyttelykeskus avattiin Viipurissa juhlallisesti 16.6.2010. Valtiollisen Eremitaasin johtaja Mikhail Piotrovsky pitämässä avajaispuhetta 16.6.2010 taidemuseon johtavilla portailla. Läsnä oli runsaasti Pietarin museomaailman, kaupungin, aluehallinnon ja Viipurin kaupungin edustajia. Ulkomaisia avajaisvieraita saapui mm. Viipurin ystävyyskaupungeista. Kuva: Leena Rätty

Hermitage Vyborg -nimikyltti siirtyi fasadista portinpieleen. Kuva: Leena Rätty

Näyttelykeskus Eremitaasi Viipuri avajaispäivänä. Kuva: Leena Rätty

Antti Immonen, *Maahan Kerberos*, 2009, puu ja kipsi, 90x170x50

KALMA

Galleria Uusikuvassa 3.6.-31.7.2011

Millainen on nykytaiteilijan kuolemannäkemys? Onko kuolema tabu? Miltä se tuntuu ja näyttää? Liittyykö kuolemaan muitakin kuin negatiivisia tunteita? KALMA-

näyttely etsii tulkintoja myyttile, jonka olemassaolo on välttämätön jokaisessa elämässä. Kuoleman käsittely on yksi ihmiskulttuurin keskeisiä teemoja. Sen vääjäämättömyyden hyväksyminen ja lohduttaminen sen äärellä ovat perusasioita kaikessa taiteessa uskontojen kuolemamytologioista sarjakuvataiteeseen. Taide on aina perustunut erilaisten elementtien väliin jännitteisiin: kauneus voi kohdata traagisen, hitaus arjen kiireen, elämä kuoleman ja itku naurun. Kun kukaan ei ole palannut kertomaan

millaista kuoleman jälkeen on, on sillekin löytynyt oma taiteen ja myyttien maailma. On pohdittu millaista kuoleminen on, millainen on matka kuoleman maahan, millaista sielä on ja ketkä sinne pääsevät. Muinaissuomalaisilla vainaja jatkoi elämänsä kuoleman jälkeen Tuonelassa tai Manalassa. Suomessa kuolemaa on kutsuttu myös sanoilla kalma ja surma. Kuoleva luonto herättää samaistumisen tunteita; luonnon ja ihmisen kuolemissen rinnastaminen on varhaisimpia aiheen käsitteellistämisiä. Voivat tunteetkin kuolla. Voiko ihmiskunta kuolla oman elinympäristönsä tuhoamisen seurauksiin?

KALMA-näyttelyn on koonnut Kuopion Kuvataiteilijat ry, Ars libera. Vuonna 1958 ammattitaiteilijoiden etujärjestöksi perustetun yhdistyksen tarkoituksena on edistää näyttelytoimintaa ja vahvistaa kuvataiteilijoiden asemaa. Jäseniä yhdistyksessä on tällä hetkellä 67. Yhdistyksen jäsenten valintakriteerit ovat kuvataiteilijan koulutus sekä päätoiminen ammatillinen toiminta kuvataiteilijana tai ansioitunut toiminta kuvataiteilijana korkeatasoisissa gallerioissa ja museoissa.

Jaakko Rönkön tekstin pohjalta
Mirkka Kallio
www.arslibera.com

Etelä-Karjalan taidemuseo Kaakkoissuomalaisen nuorten taiteilijoiden näyttely 4.10.2011 – 5.2.2012 Aune ja Seppo Hikipään kokoelma 19.10.2011 – 5.2.2012

Tuulia Iso-Tryckäri, *Päiväkirjani sivu 1, 2009*

KAARKOISSUOMALAINEN KATTAUS

Etelä-Karjalan taidemuseo täyttyy syksyllä kaakkoissuomalaisesta kuva- ja korutaideteesta. Taidemuseon toisessa siivessä esitetyt alle 35-vuotiaat kaakkoissuomalaiset taiteilijat. Nuorten taiteilijoiden näyttelyn kuratoi taiteilija Eeva-Mari Haikala ja se toteutetaan yhteistyössä kuvataiteilijoiden Taide-linkkihankkeen kanssa. Näyttelyn taiteilijat ovat Ville Huhtanen, Anne-Mari Huttunen, Tuulia Iso-Tryckäri, Sirja Knaapi, Teemu Korpela, Sari Liimatta, Jarkko Liutu, Simo Mantere, Heini Nieminen, Jussi Nykänen, Henri Tuisku ja Timo Tähkän.

Samaan aikaan taidemuseon toisessa siivessä on esillä lappeenrantaisten taiteenkeräilijäpariskunnan Aune ja Seppo Hikipään taidekokoelma. Hikipään kokoelmassa on useita teoksia kaakkoissuomalaisilta vanhemman polven taiteilijoilta.

Esillä on siis laaja kaakkoissuomalainen kattaus!

Mona Taipale

ANTARES – taiteilijavetoinen taidekeskus Ruokolahdella

Imatran taiteilijatiheys on poikkeuksellisen suuri Saimaan ammattikorkeakoulun kuvataidekoulutuksen ansiosta. Kaupungissa ja sen lähiympäristössä tehdään jatkuvasti kulttuurityötä taideopiskelijoiden, taiteilijoiden ja muiden talkoolaisten voimin.

Toiminta-ajatus

Taidekeskus Antares on yksi talkootyön hedelmistä. Kuvanveistäjä Tiiu Anttinen ja miehensä Pasi Rantala vuokrasivat entisen pappilan ulkorakennuksineen asunto- ja työhuonekäyttöön. Historiallinen Ruokolahden kirkonmäki tarjoaa upeat puitteet monipuoliseen kulttuuritoimintaan.

Talon pohjoispääty toimii kesäisin taidegalleriana ja talvisin taiteilijaresidenssinä. Residenssissä vieraileva taiteilija voi varata asuin- ja työskentelytilaa Antareksesta syyskuusta huhtikuun loppuun.

Pappilan entiseen kanalaan on rakenteilla valimo, jossa voi tehdä pieniä

KESÄN 2011 OHJELMA

3.5.-29.5. OUTI HEISKANEN JA JANNE LAINE

31.5.-23.6. KATRI KUPARINEN

24.6.-4.7. GALLERIA SULJETTU

5.7.-31.7. TIINA SUIKKANEN JA JUSSI M. HUKKANEN

2.8.-28.8. JONNA SALONEN

Lisäksi Antareksen veistospuistossa nähdään koko kesän ajan Kaisu Koiviston ja Ole Härmälän teoksia.

metallivaluja. Suunnitelmien mukaan valimossa voi työskennellä 1-4 kuvanveistäjää.

Galleria on avoinna 3.5.-28.8. tiistaista sunnuntaihin kello 12-18. Maanantaisin galleria on suljettu. Antares pidättää oikeuden mahdollisiin muutoksiin näyttelypäivämäärissä. Ensi kesän performanssitarjonnasta kerrotaan myöhemmin: www.galleriaantares.fi

Tervetuloa tutustumaan Antareksen toimintaan! ■

Tiiu Anttinen

Artpurha

Anjalan kartanon pihamakasiini on ollut näyttelykäytössä jo 1980-luvulta lähtien. Kymijoen rannalla sijaitseva paikka huokuu historiaa. Niinpä Artpurhan näyttelytila haastaa atmosfäärillään, vuosisatojen kultaamilla punatiiliseinillään ja jyhykeillä hirsisillä elementeillään kuvataiteilijoiden taideilmaisua vuorovaikutteiseksi elämykseksi.

Modernin taiteen teoksia on kesäisin kivi- ja puurakennuksen toisen kerroksen näyttelytilassa. Rakennusta ympäröi kaunis kartanopuisto museoineen ja veistosmakasiineineen.

Tila on vuokrattu Museovirastolta. Taide- ja tapahtumien nimellä tunnettu kuvataidetapahtuma sai uuden Artpurha-nimen v. 2002. Tapahtumaa organisoivat nykyisin Kouvolan kaupungin kulttuuripalvelut yhteistyössä Taideseuran kanssa.

Maamme eturivin taiteilijat ovat ottaneet kivi- ja puurakennuksen näyttelytilan haltuunsa ja loihittaneet kesä kesältä vaihtuvien näyttelyiden

koosteensa suoranaiseksi tilataideteoksiksi. Niimenomaan luonnonvalolla ja varjoilla on tilassa merkitystä. Moni taiteilija on innoittunut vierailen Kymijoen veden virtauksesta. Yleisö on löytänyt taiteen vuoropuhelun Anjalassa – kävijöitä käy edelleen tuhansittain kesäisin. Matkailijat, satunnaiset kävijät, taidefanaatikot tulevat yhä uudestaan uteliaina kokeakseen uutta, elämyksellistä ja laadukasta taidetta. ■

Jaana Vuorio-Palmumaa

Kesänäyttelyn 2010 kuvanveistäjä Radoslaw Gryta, valokuvataiteilija Raakel Kuukka

Kesällä 2010 järjestettiin neljä näyttelyä. Yksitysnäyttelyyn pitivät joutsenolainen taidegraafikko Saara Pakarinen ja rantasalmelainen taidemaalari Selina Anttinen.

Kesän 2010 huipputapahtuma oli performanssi-päivä lauantaina 19.6. Performanssia esittivät Hele Hukkataival, Hanna Karhunen ja Milla Saarinen. Paikkakuntalaisia tapahtuma kiinnosti: Antareksen piha oli mustanaan väkeä. Antares tahtoo myös tulevaisuudessa tarjota uudenlaisia taidekokemuksia ruokolahtelaisten nautinnoksi maalaustaiteen, taidegraafikan, kuvanveiston, video- ja valokuvataiteen rinnalla.

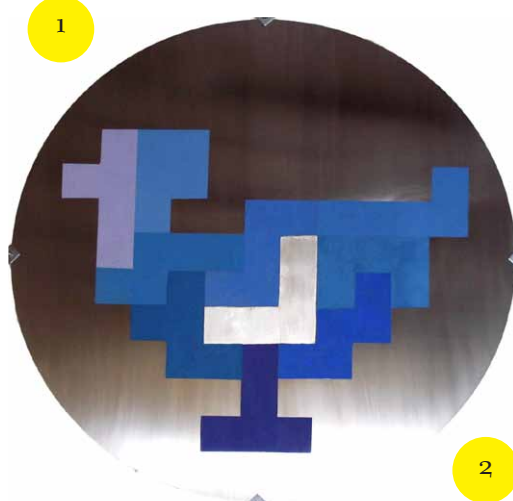
Taiteilijat mukana Kotkan Tavastila-projektissa:

Kaakkuri 2010 –numeros-
sa esiteltiin Tavastila-pro-
jekti, jossa Kotkan Tavasti-
lan koulun, kirjaston ja päi-
väkodin käsittävään peruskorjaus- ja
uudisrakennushankkeen suunnitel-
miin otettiin alusta asti mukaan taitei-
lijat. Taiteilijat Anne Randén ja Leena
Karjalainen saivat vapaat kädet to-
teuttaa tiloihin taideteoksiaan. Viime
numerossa taiteilijat kertoivat teoksiin-
sa liittyvistä pyrkimyksistä ja ajatuksis-
ta. Jutusta jäi vahingossa puuttumaan
Leena Karjalaisen teoskuvat sekä tai-
teilijoiden yhteinen teos ”Kaksi kart-
taa”. Nyt korjaamme tämän vahingon.

Anne Randén ja Leena Karjalai-
nen kertovat: ”Koulun varaston peril-
tä löytyi kaksi hienoa, vanhaa karttaa,
jotka innoittivat meitä kokeilemaan
yhteisen teoksen tekemistä. Kartat
haluttiin pitää mahdollisimman ko-
konaisina ja portaikon muoto sane-
li omat ehtonsa. Teemaksi valikoitui
pelinomainen rastilta toiselle vaelte-
lu. Alkoi merkityksellisten objektien
metsästys. Kumpikin kehitteli mieles-
sään juonen, jotka nivellettäisiin toi-
nen toisiinsa. Teoksessa on käytetty
sekä uutta että vanhaa esineistöä ja
olemme pyrkineet luomaan avoimes-
ti tulkittavan, mutta jotenkin tunnel-
maltaan salaperäisen kokonaisuuden.
Kartta on nyt koulukäytävän seinässä
itsestään selvä osa koulun käyttäjien
arkipäivää.”

1. Kettu ja Karhu kalassa, akryyli, 65 x 86, Leena Karjalainen
2. Sininen kukko, öljyväri, lehtihopea, halk. 120 cm, Leena Karjalainen
3. Pikselikukko, öljyväri, lyöntimetalli halk.96 cm, Leena Karjalainen
4. Kaksi karttaa, 120 x 240, Anne Randén ja Leena Karjalainen
5. Osa teoksesta Kaksi karttaa, Leena Karjalainen

NÄYTTELY PIETARISSA

– Ensin on kiivettävä yli muurin

Anne Randén, Perintökuukaudet, installaatio

Pari vuotta sitten Sotkan Taiteilijaseuran ryhmä lähti Pietariin etsimään sopivaa näyttelytilaa. Eri vaihtoehtojen jälkeen päädyimme aivan keskustassa sijaitsevaan V Galleriaan.

Sopimus vaihtonäyttelyistä vuodelle 2010 syntyi. Sotkassa Galleria U:ssa oli toukokuussa venäläisten järjestämä maalaus-

näyttely. Pietarin näyttelyyn oli lähdössä viisi taiteilijaa Sotkan kaupungista.

Alun perin Galleria V:stä ehdotettiin, että muiluttaisimme taideteokset Pietariin, ei näyttelyesineinä, vaan henkilökohtaisena matkatavarana esimerkiksi heidän pienellä pakettiautollaan. Veisimme niitä muka näyttäväksi taideasiantuntijoille tms. Järjestely vaikutti meistä oudolta. Kuuden taiteilijan

teoksista osa oli suuria ja särkyviä, ne täytyisi pakata puulaatikoihin ja viedä kuljetusliikkeen välityksellä.

Saimme kohtuullisen kuljetustarjouksen, johon ei kuitenkaan sisällynyt tullauskuluja Venäjän puolella. Koska näyttely olisi puhtaasti kulttuurivientiä ilman myyntiä, ei tullimaksuja pitäisi ollakaan.

Olimme saaneet tukea Sotkan kaupungilta ja läänin taidetoimikunnalta ja kun kriisissä olleen näyttelyvaihtokeskus Framen rahoitus varmistui kesällä, ajattelimme helpottuneina, että voimme toteuttaa projektin.

Meitä neuvottiin hankkimaan ATA Carnet-tulliasiakirja, jolla saa viedä ja tuoda samat teokset tullivapaasti yli rajan. ATA Carnet-hakemuksen laatiminen oli uskomattoman monimutkaista ja tuskallista. Kauppakamarista saimme ohjeita hakemuksen täyttämisestä netissä: Jokainen teos tai teoksen osa on kuvailtava yksityiskohtaisesti, punnittava ja mitattava mahdollisten kehysten kanssa sekä ilman. Installaatioista tai useampiosaisista teoksista jokainen osa on luetteloitava erikseen. Hakemus on täytettävä netissä englanniksi ja tulostettu hakemus tulee toimittaa venäjän kielen kääntäjälle.

Mutta netissä olevaan kaavakkeeseen ei mahtunut mitään pyydettyjä tietoja. Suomen Taiteilijaseurasta emme saaneet käytännön neuvoja, vaikka heidän valtuuttamana asiakirjan saisi puoleen hintaan. Myöskään seutumme kehittämissyhtiö Cursorista, jonka

tunnuslauseena on ”yrityä rohkeasti yli rajojen – me olemme tukenasi”, ei tukea löytynyt.

Tässä vaiheessa alkoi tuntua että on luovempiakin tapoja viettää kesäaikaa.

Onneksi huolintaliikkeestä saimme heidän itse Carnet’n liitteeksi laatimansa kaavakkeen, johon yksityiskohtaiset tiedot sai merkittyä kolmella kielellä.

Mukaan piti liittää valokuvat teoksista useana kappaleena.

Hiuksia harmaannuttavan työrupeaman jälkeen pumaskat alkoivat olla valmiina.

Heinäkuun lopulla huolintaliikkeestä tuli päivitetty kustannusarvio. Venäjän tullimaksut olivat nousseet roimasti ja kuljetus 30%. Selvisi, ettei kuljetusliikkeen auto saisi ajolupaa Pietarin keskustaan. Saisimme kuorman Pietariin Vasilisaaren tulliterminaaliiin, mutta terminaaliiin ajo maksaisi molempiin suuntiin 300 euroa. Vain yksi venäläinen firma saa sieltä hoitaa jakelun galleriaan ja myös hinnoitella sen. Suomalainen huoltisija veikkasi, että kustannus olisi 1000 euroa. Alkoi vaikuttaa suojeluskunnan poikien rahastukselta.

Galleriasta oltiin yhteydessä tulliin ja heille kerrottiin, ettei Ata Carnet toimi Venäjällä. Tullivapaata kuljetusta varten tarkoitetun asiakirjan käsittely maksaisi 600 euroa, ”It’s Russia with its’ own rules”.

Omituisin ehdotus galleriasta oli, että he hankkisivat tullia varten maksetut taideasiantuntijalausunnot, joissa teoksem-

Irma Laukkanen, Usein heräsin yöllä. Tekstiä Raija Siekkisen romaanista Häiriö maisemassa

me todettaisiin taiteellisesti arvottomiksi. 540 euron hinta haukkumisista ei houkuttellut meitä.

Suomen konsulaatista emme saaneet apua tulliselvityksiin, ainoastaan neuvon soittaa suomalaiselle tulliyhdysmiehelle Moskovaan, mutta emme tavoittaneet häntä koskaan. Konsulaatin arvion mukaan teosten vienti omalla autolla Pietariin olisi uhkarohkea yritys.

Mietimme kuumeisesti varasuunnitelmaa. Selvää oli vain, ettei näyttely toteudu näillä hinnoilla. Sähköpostia oli kertynyt metrikaupalla, voisiko nämä epätoivoiset meilit ripustaa gallerian seinälle? Ja tullia varten otetut valokuvat kolmena kappaleena?

Lopulta päätimme vuokrata ison pakettiauton ja kuljettaa työt itse perille. Matkaan lähtivät taiteilija K, kuvanveistäjät H ja L. Teosten pitäisi olla henkilökohtaista matkatavaraa, jonka yhteisarvo ei saa ylittää viittä sataa euroa. Koska kaikki taiteilijat eivät voineet tulla itse Venäjälle, heidän teoksensa oli muilutettava muiden nimissä. Tässä vaiheessa taidemaalari E H jättäytyi näyttelystä pois, hänen öljymaalauksistaan olisikin ollut ikävä raaputtaa signeerausta.

Teokset hinnoiteltiin kympestä pariinkymmeneen euroon, pronssiveistoksille oli pantava kuitenkin metallin kilohinta.

V- Gallerian johtaja T saapui meitä Suomen puolelle rajaa vastaanottamaan. Hän toi meille kaavakkeet, joihin piti vielä käsin kirjoittaa pienenpieneen tilaan kaikki samat teostiedot, jotka meillä jo oli tulostettuna. Hänellä oli myös leimatut kutsut, joiden mukaan menimme pitämään mestarikurssia eräälle yhteisölle. Teoksemme olivat siis opetusmateriaalia, eivät menossa näyttelyyn. T:n puo-

liso, Venäjällä suosittu elokuvanäyttelijä, oli mukana jotta tullivirkailijat saattaisivat hänet tunnistaessaan suhtautua meihin suopeasti.

Tulliluukulla galleristi komensi meidät taktiseen järjestykseen: pesuvati-installaatio ensin, pronssiveistokset viimeiseksi. Jännitys tiivistyi tiukkailmeisten tullivirkailijoiden tutkiessa millintarkkaan papereitamme. Leimojen paukahtaessa tunsimme olevamme miltei perillä.

Vielä avattiin auto ja ihmettelimme hie-
man, kun T:n puoliso alkoi pyytämättä nostaa laatikoita ulos ja avalla niitä. Hän myös ojensi tarkastajalle seuramme katalogin, jota mies alkoi selvästi kiinnostuneena selailla, arvaten varmasti saavansa sen omaksi. Yllättäen tunnelma olikin helpottunut, tiesimme, että se onnistui! Loppujen lopuksi tulli oli asiallinen, eikä mitään maksuja vaadittu vi-
dessä eikä tuodessa. Mutta ilman gallerian johtajan apua emme olisi päässeet rajan yli.

Tätä näyttelyä järjestäessä mietimme vä-
lillä parinsadan kilometrin etäisyyttä ja 3 km korkeaa betonimuuria, jonka yli välttämättä halusimme kiivetä päästäksemme pitämään näyttelyn sen taakse. Miksi?

Tunnelma näyttelyä ripustaessa galleri-
assa oli hieno. Saimme työskennellä kenen-
kään hätyyttämättä yömyöhään. V:ssä toimii myös viihtyisä kahvila, paikalla oli aina väkeä joilta sai apua tarvittaessa.

Avajaisten innostuneessa tungoksessa
nimikirjoituksia jaellessa tuli mieleen, että kai-
kista hankaluuksista huolimatta se kannatti.

Kuvanveistäjät

Markku Hirvelä ja Irma Laukkanen

Markku Hirvelän pronssiveistoksia

V-Galleria

Museon kulisseissa

Amanuenssi

Anna-Kaarina Kippola

Anna-Kaarinan tunnistaa siitä, että hänellä on aina hymynkare huulilla. Kaakkurin toimitus halusi selvittää, mistä ammennetaan elämäniloa työpäivään ja mitä Kouvolan taidemuseo Poikilon amanuenssin työ on.

Vuoden 2009 alussa Kouvolan kaupungin museot saivat uuden amanuenssin, jonka vastuulle kuuluvat taidekokoelman ja taidemuseon valokuva-arkiston hoito. Koska henkilökuntaa on vähän, jokainen saa tehdä monenlaisia museoalaan liittyviä töitä.

Millaisista asioista työpäiväsi koostuu?

-Päivä alkaa useimmiten sähköpostin selaamisella, ja oman kalenterin päivittämisellä. Monesti tulee heti aamulla jotain akuuttia asiaa, joka täytyy hoitaa. Lokakuun ajan teimme grafiikkavaraston siirtoa uusiin tiloihin, ja jatkoimme kuntakokoelmien inventointia Kuusankoskella. Siinä hommassa tunsin olonsa kauppamatkustajaksi, ja ajokilometrejä kertyi! Iltapäivällä purin kameraan kertynyttä kuva-aineistoa, ja kirjasin ja tarkistin teostietoja. Paljon olisi pitkäjänteisiä asioita, jotka täytyy monesti jättää sivuun odottamaan parempaa aikaa.

Olet paitsi museoammattilainen myös kirjastoalan ammattilainen ja kirjastotoimen johtajana työskennellyt. Poikilossa käytetään taideteosten luetteloinnissa Valtion taidemuseon Muusaa. Miten kirjastoalalla toiminut ammattilainen näkee museoiden käyttämän välineistön?

-Muusa-järjestelmä on ensimmäinen taidemuseoalan luettelointijärjestelmä, johon olen tutustunut. Huvittavaa kylläkin, olin

mukana seuraamassa ihan sen kehitystyön alkuvaihetta Valtion taidemuseossa. Kirjaston järjestelmiin verrattuna sitä kehitetään tosi pienin resurssein, ja sen mahdollisuudet ovat melko suppeat. Se on kuitenkin tavallaan avoin järjestelmä, sillä myös käyttäjät voivat vaikuttaa sen toimivuuteen ja ominaisuuksiin, mikä on hienoa. Hakuominaisuuksien kehittäminen on kiinni siitä, ehditäänkö päivittäisessä luetteloinnissa asiasanoitukseen ja Iconclass-luokitukseen, silloin siitä saisi eniten hyötyä.

Millaisia haasteita työhösi liittyy?

-Isoin pitkän tähtäimen haaste on tehdä Kouvolan taidemuseosta ammatillinen taidemuseo sanan täydessä merkityksessä, mikä on nyt hyvälle alulle saatu kuntaliitoksen myötä. Näyttelyille on hienot puitteet, ja olen siinä työssä myös halukkaasti ja omaksi ilokseni mukana, mutta museaalinen perustyö jää usein ajan puutteen vuoksi tekemättä, ja se kostaustuu. Toivon oman panokseni olevan tässä asiassa hyödyksi.

Kun nyt kerran aloitimme hymyllä, niin millaiset asiat tuottavat iloa päiviisi?

-Montakin – mukavat ja huumorintajuiset työkaverit, hyvä työympäristö, jonne tulee mielellään, ja etuoikeus saada taide-elämyksiä päivittäin!

Millaisia näyttelyprojekteja sinulla on nyt meneillään? Entä muita projekteja?

-Toki ARS 11 työllistää nyt, ja pyrin projektissa olemaan ajan tasalla, keväällä se varmaan vie suurimman osan aikaani, ja varmaan sitten etenkin kun taiteilijat Keniasta tulevat maahan. Arsin jälkeen museoomme on tulossa Sinikka Kurkisen näyttely, josta olen tekemässä suunnitelmaa. Toivottavasti ensi vuonna pääsen kokoelmakirjan pariin, joka päivittäisi samalla Kouvolan taidemuseon uudet kokoelmat - viimeisin luettelomme on jo vuodelta 1993.

Nykyisin museotyössäkin kansainvälisyys on arkipäivää. Kouvolassa on viime vuosina nähty teoksia Kiinasta, Venäjältä ja UPM:n saksalaisista kokoelmista. Kesällä 2011 vuorossa on Kiasman vetämä Afrikka-projekti. Millaisia asioita kuuluu kansainvälisen näyttelyn tekemiseen sinun kohdallasi?

-Museomme henkilöresurssit ovat niin pienet, että koko ajan olen ollut jossain näyttelyvaiheessa mukana. Hienointa toki oli olla valitsemassa taiteilijoita ja töitä Kouvolan osuuteemme, ja oli ihanaa huomata, että näkemystä riitti valintojen tekemiseen. Mitään ei ole valmiina annettuna, vaan näyttely rakentuu jatkuvana prosessina, jossa joissakin vaiheissa olen mukana enemmän tai vähemmän. Näyttelyluettelon tekstien teko tulee kohtapuoliin haukkaamaan ison osan työaika.

Johanna Vuolasto

Anna-Kaarina Kippola

NÄYTTELYT 2011

Galleria Uusikuva 2011

- 13.01.-06.02. **Valovirtaa!** Kymenlaaksolaisten kuvataideopettajien näyttely
- 10.02.-06.03. **Kotkan Taiteilijaseura ry**
- 10.03.-03.04. **Jukka Huhtala**, maalauksia
- 07.04.-01.05. **Johanna Lemettinen, Aleksi Martikainen, Eija Hänninen, Henna Heiskanen, Eve Huttunen, Vesa Rahikainen, Anniina Mikkonen, Antti Pesonen, Jyrki Pitkä, Elisa Kaikkonen, Anni Arffman**, veistoksia, grafiikkaa, tilateoksia, maalauksia
- 05.05.-29.05. **Marjukka Korhonen**, veistoksia
- 03.06.-31.07. **KALMA, Ars Libera**, Kuopion Kuvataiteilijat ry
- 04.08.-28.08. **Kimmo Ylönen, Hanna Rätty, Reija Palo-oja, Kari Kärkkäinen**, maalauksia, puuveistoksia
- 01.09.-25.09. **Tiiu Anttinen, Jari Järnström, Maarit Malin-Pötry**, maalauksia, installaatioita, veistoksia, piirustuksia
- 29.09.-23.10. **Anne Randén**
- 27.10.-20.11. **Outi Mietala, Outi Turtiainen, Sinikka Ustinov-Jones**, maalauksia, grafiikkaa, installaatioita
- 24.11.-18.12. **Repin -instituutin kuvataidekoulutus**
- Satamakatu 9, Kotka, puh. 05-234 4711.
Avoinna: ti-su 11-17.

ETELÄ-KARJALAN TAIDEMUSEO

ETELÄ-KARJALAN TAIDEMUSEO 2011

- 17.4. **Kohtalokkaita hetkiä – Sodan kuvia taiteessa** -kokoelmanäyttely
- 6.2. **Kuvia kiveä – Pro Litografia –yhdistyksen taidenäyttely**
Näyttelyn 11 taiteilijaa saavat kiven heräämään eloon.
- 12.2. – 3.4. **Kalevala Granaia** – Espanjalaisten taiteilijoiden Kalevala-aiheita. Kalevalaseuran sekä Jyväskylän, Joensuun ja Granadan yliopistojen yhteistyöprojekti.
- 15.5. – 18.9. **Taiteen Vuoksi – Saimaa kuvataiteessa**
Yhteistyönäyttely Mikkelin ja Kuopion taidemuseoiden kanssa
- 4.10.11 – 5.2.12 **Nuorten näyttely**
12 kaakkoissuomalaisista kuva- ja korutaiteilijaa esittäytyvät. Kuraattori taiteilija Eeva-Mari Haikala. Yhteisprojekti taiteilijoiden Taidelinkkihankkeen kanssa.
- 19.10.11 – 5.2.12 **Aune ja Seppo Hikipään kokoelma**
Lappeenranta-laisen taiteenkeräilijäpariskunnan kokoelma sisältää pääosin kaakkoissuomalaisista taidetta.
- VIHREÄ MAKASIINI**
1. – 31.7. **Golem - Emma Jussila-Schermanin 10-vuotistaiteilija-juhlanäyttely. Näyttelytilassa myös nukketatteriesityksiä.**
Lisätietoja www.karelius.org
- Avoinna talvella ti-su 11-17, kesällä 6.6.-21.8. ma-pe 10-18. la-su 11-17 Linnoitus, Lappeenranta P.(05) 616 2256, 040 522 6280
www.lappeenranta.fi/museot

- 10.2.-3.4. **Helmi-Kuu, Ulla Sinkkonen ja Sanna Ukkola**, tekstiilitaidenäyttely
- 10.2.-3.4. **Luokkataistelua ja fantasiaa**. Oman kokoelman 70-luku
- 2.5.-25.9. **ARS 11** yhteistyössä Nykyaikaisen museon Kiasma. Itäafrikkalaista nykytaidetta naisten oikeuksien näkökulmasta.
- 6.10.11-1.4.12 **Sinikka Kurkinen**
- 12.11.11-31.1.12 **Tahdissa mars! Sotilashistorianäyttely**
KOUTA-GALLERIA
Tiedustelut:
mikkosakala@wippies.fi	TAIDEMUSEO
GALLERIA
2.5.-25.9.2011
4.1.-23.1. Olavi Heino	Taiteilijaprofessori
10.2.- 27.2. Nina Palmroos	Ulla Rantanen
1.3.-3.4. Pirkko Porkka	Kenia-aiheisia
3.5.-29.5. Mikko Sakala	maalauksia
31.5.- 3.7. Hanna Peräkylä	ja grafiikkaa.
5.7.- 31.7. Kipa Kiri	
2.8.- 28.8. Maria Kausalainen	
30.8.- 25.9. Kouta	
6.10.- 30.10. Manja Riihelä	
1.11.- 27.11. Antti Halonen	
29.11.- 1.1. Kouta Joulumyyjäiset	

POIKILO Kouvola taidemuseo • KOUTA-galleria, Poikilo, 2. kerros
Taidemuseon galleria, Kouvola-talo, 2. kerros
Kouvola-talo, Varuskuntakatu 11, 45100 Kouvola

Tiedustelut, opasvaraukset puh. 020 6158486/ 020 6155297
www.kouvola.fi/museot

Liput: 5/3 €, (ARS 11 8/5 €), alle 18-vuotiaat vapaa pääsy.
Taidemuseon galleriaan vapaa pääsy.

Avoinna:
ti 11.00-18.00, ke 11.00-19.00, to 11.00-18.00, pe 10.00-17.00
la 11.00-16.00 maanantaisin suljettu

**Imatran
Taidemuseo**

IMATRAN TAIDEMUSEON NÄYTTELYT KEVÄÄLLÄ 2011

- 29.1.2011 **Toisesta todellisuudesta,**
Kaakkoissuomalaisista valokuvataidetta
- 14.1.-29.1. **Vuoksenlaakson Ensi- ja turvakodin projekti**
- 4.2.-19.3. **Tradekan kokoelma**
Suomalaisista taidetta 1900-luvun alusta meidän päiviimme Osuuskunta Tradeka - yhtymän kokoelmista
- 25.3.-16.4. **Raija Eklund ja Tarja Heilimo**
- 26.4.-7.5. **Saimaan ammattikorkeakoulun kuvataiteen yksikkö, lopputyöt 1**
- 14.5.-28.5. **Saimaan ammattikorkeakoulun kuvataiteen yksikkö, lopputyöt 2**
- 6.6.-24.6. **Soli Perttu**
- 1.7.-29.7. **Omat kokoelmat**

Avoinna ma-pe 10-19, la 11-15, aattoina 10-15, kesällä ma-to 10-19,
pe 10-16, aattoina 10-15

Imatran taidemuseo, Kulttuurikeskus, Virastokatu 1, 55120 Imatra,
puh. 020 617 6702, 020 617 6713, www.imatra.fi